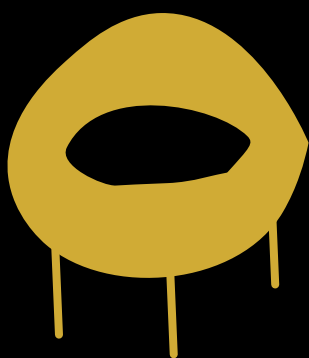
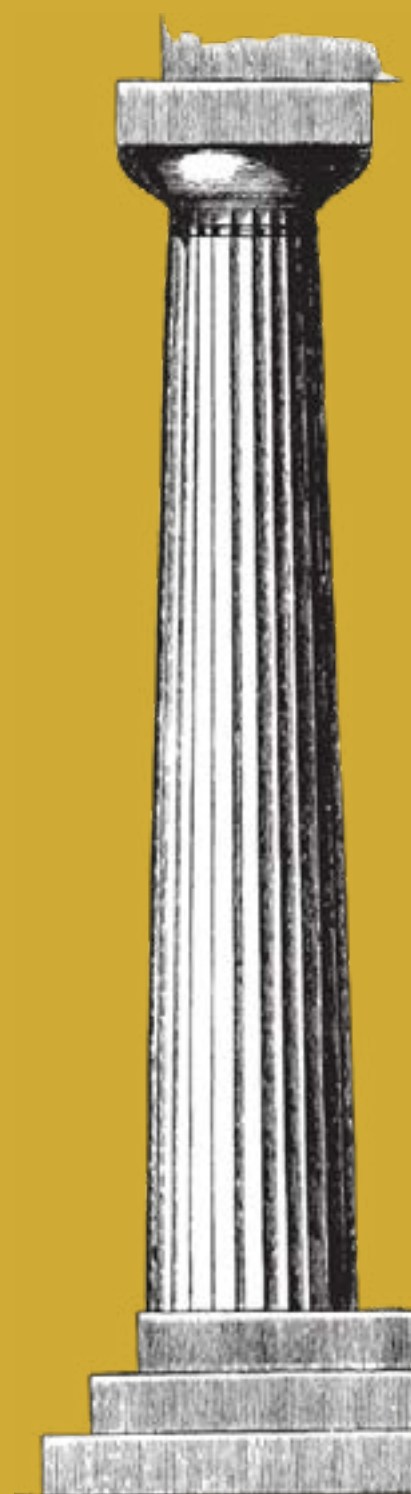

n
d
a
i

LXVIII

Turinys

Redaktorių žodis	2
Prologas	4
<i>Andai, andai, andai, andai...</i>	5
Interviu su <i>22 Bendra būtis</i> ir <i>Antiteze</i>	6
Trečias	8
Licėjaus sienos vėl spalvingos!	9
Vienus Andus išsinešti!	10
Juodasis kambarys	12
Dainų rekomendacijos	13
MObjektyvas	14
Koridoriaus kasdienybė	18
Mokytojų karjeros svajonės	20
V. Šekspyriui - 460	21
<i>Ta Prasme</i> kryžiažodis?	22
Interviu su menininke Egle Ulčickaite	24
Licėjaus kompasas	29
120-osios spaudos draudimo panaikinimo metinės	30
Licas, džiazas ir velnias	32
Akimirka	35
Epilogas	36

Redaktorių žodis

Alio, alio?
Andai klauso...
Ar jūs girdit?

Šiuose *Anduose* pastebėsite daug mažiau vizualinių peripetijų, ryškių puslapių ir šauksmingų šriftų, tačiau tai nereiškia, kad leidinyje trūksta sielos ar kūrybos. Priešingai, čia galite ieškoti praeities atgarsių, *Andų* pirtakų pėdsakų, naujovių, puošiančių ne tik leidinio puslapius, bet ir sienas (taip, čia specifinis kontekstas), saksofono melodijų, daug kūrybos, ne tik liceistų, bet ir tos, kuri ant kojų pakelia visą Vilniaus miestą. *Andai* klauso. O jūs? Ar jūs girdit? Ar matot? Ar klausot?

ehem

Kiekvieną naują numerį priimame kaip licejuje mistiškai formą įgijusią duotybę, jos neanalizuodami, nežvelgdami į ją kritiškai. Pažįstamas, bet neaiškus komplimentas – *toks andiškas numeris!* – iš mūsų lūpų išsprūsta beveik iš inercijos. Ką, vis dėlto, reiškia tas *Andų andiškumas*? Kuo *Andų* kūryba kitokia? Ir kodėl šis *andiškumas* iš lėto tampa paviršutiniškumo sinonimu arba bent jau nusistovėjusių idėjų ir nenuoširdaus darbo apraiška? *Andai* supaprastėjo, palindo po sunkiu spalvų skėčiu ir kažkada, galbūt dėl mūsų kartos linksniuojamų ydų, nustojo augti. „Ne! Anaipol!“ – šaukiame visi, leisdami jaunatviškam idealizmui užkariauti mūsų širdis. Juk mes – jaunoji novatorių karta, kurios idėjos peržengia ribas ir griauja sustabarėjusias senovės sienas! Bet kodėl tada skaitome tik tai, kas paprasta, o rašome tik apie tai, kas jau matyta? Kur dingio kūrybinis užsidegimas? Ar jį užgesino ir su pelenais sumaišė visą visuomenę paveikusių kasdienybės ir banalumo srovės? O gal visa tai tik nevykęs argumentas, kuris apsaugo mus nuo pasąmonėje glūdinčios tiesos: nebekuriam, nes pavargom, nes nebeturim ko pasakyti, nors dedamės turintys savyje kažką tikro ir unikalaus, mes tiesiog išsikvėpėm?

Lyg šydu apsigaubę moderniuoju cinizmu be paliovos teisiame tai, kieno dalimi esame, smerkiame tai, ką patys sukūrėme, ir baisimės savo atspindžiu vandenyje nuo jo *neatsitraukdami*. Retas dabartinis cinikas, nuteisęs visuomenės ateitį nepelnę mirtimi, pateikia konstruktyvią, suvokiamą, ir, visų svarbiausia, įgyvendinamą išeitį. Šaukdami „Ne! Anaipol!“ turėtume visi savyje realizuoti ne tik idealizmą, bet ir aitrų kūrybinį anarchizmą, kuris verčia priešintis banalybei, atsiduoti kūrimo procesui, o svarbiausia – neigti nusistovėjusį kanoną, paliekant tik kintamumą, apibrėžtą mūsų noro siekti vis daugiau. Jei priešintis galime ne iš įkvėpimo, tai bent iš noro kurti istoriją, jei ne iš noro palikti kažką po savęs, tai bent jau iš įgimto žmogiškojo egoizmo. Noras išsaugoti neapibrėžiamą *Andų* tradiciją ilgainiui virsta tuo, ko mes labiausiai vengiame – pareigos įkvėptu paviršutiniškumu, todėl į *Andus* turėtume žiūrėti ne tik kaip į prievolę, o kaip į priemonę ieškoti savitos raiškos, galimybę palikti dvimatę sauso, objektyvaus akademiškumo erdvę ir sukurti kažką, kas nuoširdžiai paveiktų mūsų aplinką. Siekdami asmeninio augimo ir naudodamiesi *Andais* kaip priemone, mes keičiame licejaus, kaip erdvės, intelektualines ribas ir suteikiame jam licejaus vardo vertą kultūrinį gyli.

Todėl nesimėgaukime *Andų* koncepto suteiktais laurais ir nepamirškime, kad *Andų* sąvoka kyla iš turinio, o ne atvirkščiai. Neleiskime sau maišyti priežasties su pasekme, nes tokiu būdu visa *andiškumo* sąvoka praranda subjektyvią prasmę, o pats leidinys – savo unikalumą. Gal tikrai pernelyg džiaugiamės tuo, kas galėtų veikti stipriau, atspindėti daugiau ir palidinti *licejaus žmogaus* esmę. Esmė priklauso ne tik mums, kaip bendruomenei, bet ir kiekvienam individualiam, kuriančiam, matančiam – esančiam žmogui, kuris gali *Andų* esmę ir prasmę kurti bei papildyti. Kitaip sakant, kai *Andai* skambina, *atsiliepk*.

ehem

Alio?

Nerašysi – negyvensi

Paskaitysi - nepasensi!

Goda Keizerytė ir Gustė Antanaitytė

PROLOGAS

Skiriu tam, kuriam gėda gyventi

„Kas protui atrodo gėda, širdžiai – tiktai gražu.“

Fiodoras Dostojevskis

Tau gėda būti savimi? Na, man gėda būti savimi. Abu mes esame savimi: tu ir aš – galų gale ta pati gyvenimo sulipdyta visuma.

Penkeri metai praėjo nuo tada, kai tavo žandai išraudo granatų sulčių spalva. Įkritęs į prisiminimų ciklą tikiesi, jog tam ateis balta pabaiga, tačiau išsišiepę praeities siluetai vis dar vaidenasi pataluose. Pasirodo, ne tu esi proto varomoji jėga, o protas tavo – viskas, kas pasisuka ne tuo keliu, protui atrodo gėda ir net galimai kraupu. Viduje tu supranti, jog raudonos spalvos nebegrąžinsi į baltus purslus, o gėdos jausmas ir toliau vers tave jaustis didžiausiu pasaulio mulkiu. Tu bijai išsiskirti minioje, nes žinai, jog esi ne ta spalva – tavo gyvybė turi prasmę tik tada, kai tyliai, nieko nesakęs linkteli savo absurdiška galva. Tau gėda būti savimi? Na, man gėda būti savimi. Abu mes esame savimi: tu ir aš – galų gale ta pati raudona spalva.

Aida Marija Šulnytė

22 bendrą būtis ir Antitezė: interviu su jaunimo organizacijomis

Kas yra „22 bendra būtis“? Kokia veikla užsiima ši organizacija? Kurias sritis apima organizacijos veikla?

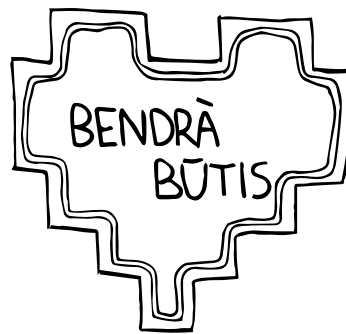
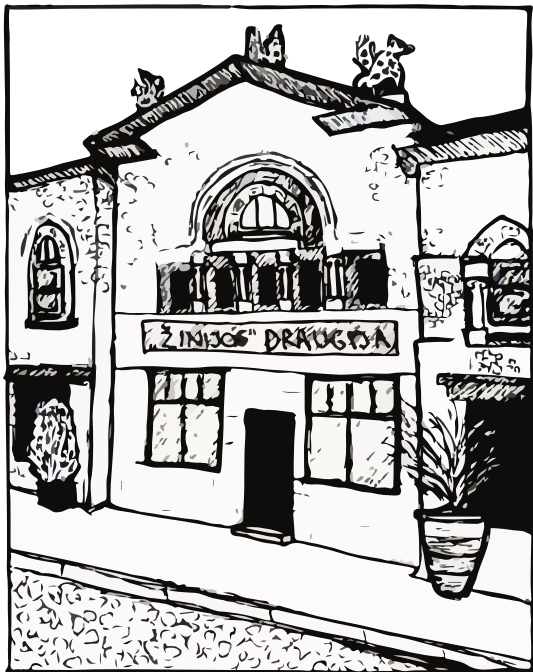
22 bendrą būtis – kompleksinių paslaugų centras jaunimui, kuriame po vienu stogu buriasi su jaunimu dirbančios organizacijos, specialistai bei Vilniaus miesto ir visos Lietuvos jaunuoliai. 22 bendrą būtis veikia „vieno langelio“ principu. Tai reiškia, kad čia atėjęs jaunimas gali gauti įvairių paslaugų vienoje vietoje. Centre teikiamos konsultacijos, organizuojami mokymai ir renginiai. Taip pat mes suteikiame galimybę jaunimui patogiu ir prieinamu būdu gauti reikiamą informaciją, palaikymą ar vietą būti bei išreikšti save. Mūsų erdvės nuomojamos / rezervuojamos jaunimui bei su jaunimu dirbančioms organizacijoms. 22 bendruomenė siekia užtikrinti įvairiapusišką jaunimo poreikių atliepimą ir jaunimo įgalinimą Vilniaus mieste.

Kaip atsirado „22 bendra būtis“? Iš kokios idėjos ji gimė?

Pateiksiu mūsų vadovės Brigitos Raskovienės, kuri šiuo metu yra motinystės atostogose, citatą: „Atsimenu tuos pirmuosius momentus, kai pati dirbau jaunimo darbuotoja. Jau iš tos perspektyvos visada matydavau poreikį turėti kažkokį centrą, kuriame vienoje vietoje galėtume rasti daug skirtingų paslaugų jaunimui, nes iš pačių jaunuolių teko girdėti: „Jeigu nori pas psichologą, turi važiuoti į vieną miesto galą, jeigu nori tiesiog praleisti laiką, turi keliauti į visiškai kitą miesto galą.“ Viskas tiesiog išmėtyta skirtingose miesto erdvėse, tada būna sudėtinga išnaudoti turimas galimybes, todėl aš visada matydavau, kad Vilniaus miestui trūksta tokios vietos.“

Su kokiomis jaunimo organizacijomis bendradarbiaujate? Kaip vyksta bendradarbiavimo procesas?

„22 bendra būtis“ išsiskiria iš kitų jaunimo centrų ne tik savo mastu, bet ir struktūra. Dažniausiai jaunimo centruose yra teikiama viena ar kelios paslaugos. O „22“ – tai didelė bendruomenė, sujungianti skirtingas su jaunimu dirbančias organizacijas ir specialistus. Jie teikia daug paslaugų: dirbtuvės, teminiai vakarai, diskusijos, judesio praktikos, muzikos terapija, konsultacijos, renginiai, erdvių nuoma dirbantiems su jaunimu specialistams ir t. t. Centre veikia ir paslaugas teikia 7 organizacijos, iš kurių viena skėtinė ir vienija dar 21 jaunimo organizaciją.

Ar manote, kad jaunimo organizacijos daro pastebimą teigiamą įtaką? Kodėl manote, kad tai svarbu?

Ne visko galima išmokyti švietimo įstaigose. Gyvenimas yra kupinas įvairiausių iššūkių, kurie reikalauja bendrųjų socializavimo, kūrybiškumo, santykių kūrimo ir kitų įgūdžių. Šioje vietoje atsiranda tokių organizacijų, kaip mūsų, kurios siekia padėti jaunimui atsiskleisti, sužinoti apie turimas galimybes, pažinti save ir kitus, formuoti pasaulėžiūrą per įvairiausias patirtis. Po renginių ir konsultacijų mes gauname daug šiltų atsiliepimų, kurie labai įkvepia ir suteikia prasmės. Kai matai paauglį, kuris po tavo organizuotos konferencijos verkia iš laimės, nes sužinojo, kaip pasiekti savo svajonę arba įgavo motyvacijos veikti gyvai bendraujant su autoritetingu lyderiu, tai priverčia tikėti tuo, ką mes darome. Mūsų erdvėse jaunimas gali dalyvauti diskusijose, dirbtuvėse, užsiimti judesio praktikomis, repetuoti ir t. t. Pavyzdžiui, Silvester Belt, kuris dabar važiuos atstovauti Lietuvai į Euroviziją, savo pasirodymo choreografiją pastatė repetuodamas 22. Mes džiaugiamės galėdami suteikti jauniems žmonėms galimybes siekti savo svajonių.

Kodėl pasirinkote pavadinimą „22 bendra būtis“? Kaip šis pavadinimas įprasmina organizacijos veiklą, vertybes, siunčiamą žinutę?

„22 bendra būtis“ ar „22 bendrabutis“ – dviprasmiškas pavadinimas, pasirinktas neatsitiktinai. Visų pirma, mes norėjome asocijuotis su ta vieta, kurioje esame – Vilniaus g. 22-3, 2 aukštas. O kalbant apie šio pavadinimo prasmę, mums žodis „bendrabutis“ siejasi su laisvumo pojūčiu, jaunyste ir bendryste. O „bendra būtis“ – apie buvimą savimi. Apskritai žodį „būtis“ galima suprasti labai giliai. Tai yra apie savo egzistencijos suvokimą: ką aš darau šiame gyvenime, kaip aš turiu daryti, kokios mano vertybės ir normos, kaip man atrasti tą savo būdą būti? Visa tai mes atrandame per bendrystę, bendravimą ir patyrimą. Tarpusavyje mes dažnai sakome trumpai: „Susitinkame du du.“

Kokia yra jūsų mėgstamiausia „22 bendros būties“ veiklos dalis? Kodėl?

Turbūt reikėtų paklausti kiekvieno komandos nario, tačiau man asmeniškai, kadangi esu komunikacijos specialistė, maloniausias renginių filmavimo procesas. Kai 22 koridoriai yra pilni šurmulio, vyksta renginys, o aš stebiu, kokius kampus pagauti būsimam reels'ui. Tai tikriausiai mano mėgstamiausia darbo dalis. Ir, manau, visa komanda sutiktų, kad visgi laimingiausi momentai yra tada, kai pamatai jaunųjų žmonių emocijas ir supranti, dėl ko vyko ilgas, sunkus pasiruošimas. Ką mes visos labai vertiname dirbdamos čia – tai dinamiškumas, kūryba ir galimybė būti su jaunimu.

Į klausimus atsakė

„22 bendra būtis“ komunikacijos specialistė Marija Guseva

Kas yra „Antitezė“? Kokia veikla užsiima ši organizacija? Kokias sritis apima organizacijos veikla?

„Antitezė“ – tai kuriantį jaunimą vienijanti bendruomenė. Mūsų tikslas – sukurti atvirą erdvę, kurioje menininkai gali dalintis savo kūryba, tobulėti ir bendradarbiauti tarpusavyje. Šiuo metu veikloje labiausiai koncentruojamės į literatūrą, tačiau planuojame plėstis įtraukdami teatrą, kiną, galbūt ir vizualiuosius menus.

Kaip atsirado „Antitezė“? Iš kokios idėjos ji gimė? Jei galėtumėte apibrėžti „Antitezės“ provaizdį, koks jis būtų?

Oficialiai „Antitezė“ įkūrėme 2021 metais, gruodžio 18 dieną, drauge su bendrąkurėju Dovydu Baltrimavičiumi, kai tų pačių metų vasarą susipažinome Lietuvos rašytojų sąjungos organizuojamoje kūrybinėje stovykloje „Vasaros akademija“. Stovykloje, manau, pajautėme, kaip svarbu yra turėti erdvę dalintis kūryba ir turėti kuriančių (mūsų atveju, rašančių) bendraminčių. Rudenį Dovydui kilo idėja kurti platformą, kurioje pradedantys kūrėjai galėtų publikuoti savo darbus. Taip pirma atsirado „Antitezės“ elektroninė svetainė, kurioje kas mėnesį talpinome „kūrybos rinkinius“, o 2022 metų kovo mėnesį pradėjome organizuoti kūrybos vakarus. Manau, kad visų pirma mums patiems trūko erdvės publikuoti savo kūrybą, todėl siekėme sukurti tokią platformą, kurioje dalintis galėtų visi – tiek pradedantys menininkai, tiek jau pažengę autoriai.

Ar kūryba apskritai turėtų būti svarbi jaunam asmeniui, kuris savęs kuriančiu nelaiko ar aktyviai nekuria?

Manau, kad vienokioj ar kitokioj formoj kūryba turėtų būti svarbi kiekvienam žmogui. Asmuo neprivalo pats būti kūrėju, kad mėgautųsi menu. Kalbėdami apie kūrybą neturėtume apsiriboti tapyba, rašymu ar muzika – geras spektaklis, paroda ar vertinga knyga ne ką mažiau lavina žmogaus kūrybiškumą.

Ką galėtumėte pasakyti tiems, kurie nori kurti, bet to nedaro (bijo, nedrįsta, neranda bendraminčių)? Ar verta jaunam žmogui kurti ir, svarbiausia, kaip pradėti?

Manau, kad nėra patarimo, kuris žmogų „išjudins“ pradėti kurti. Iškart pagalvojau apie labai taiklią Čarlzo Bukovskio mintį „If it doesn't come bursting out of you in spite of everything, don't do it“. Kūryba yra labai asmeniškas procesas ir laikui bėgant žmogus pats pribręsta kurti. Jei kyla abejonių ar stabdo baimė, galbūt dar ne laikas. Kaip jau minėjau atsakydama į ankstesnį klausimą, kūryba turėtų būti svarbi kiekvienam žmogui, todėl kurti tikrai verta, o kaip ir kada pradėti yra labai subjektyvu. Galimybių mokytis ir lavinti savo kūrybą yra daug – nuo įrašytų ir lengvai pasiekiamų paskaitų internete iki įvairių bendruomenių, prie kurių veiklos galima prisijungti, pavyzdžiui, „Žalianamio“ ar tos pačios „Antitezės“.

Kokių ateities tikslų ir ambicijų turi „Antitezė“? Kaip atrodo jos ateities perspektyvos, plėtra?

„Antitezė“ niekuomet ilgai neužsibuvo viename taške. Vis keičiam veiklos konceptą, kažką naujo sugalvojame ir stebim, kas pasiteisins, o kas – ne. Kurdami projektą mes tarsi auginame vaiką – stengiamės jo „nenumarinti“, daug klystame ir daug mokomės, ir nei vienas nežinome to galutinio taško, kuriame projektas ilgainiui turėtų atsisturi. Planų visuomet yra, tik smagiau yra apie juos ne kalbėti, o matyti, kaip jie realizuojasi. Norime daugiau pastangų skirti švietimui, todėl vis galvojame apie kūrybines dirbtuves, naujovę mums, manau, bus teatras, jei tik pavyks jį prisijaukinti.

Į klausimus atsakė
viena iš „Antitezės“ įkūrėjų Anika Deikovaitė

Kas yra jauno asmens raiška? Ar tai sukeliamą, ar ateina netikėtai, kaip galima savo raišką (tuo pačiu asmenybę) skatinti ir lavinti?

Kiekvienas žmogus užsiima tam tikra saviraiška. Galbūt jauni žmonės labiau linkę eksperimentuoti, todėl daugiau kūrybos apraiškų ir stebime būtent tarp jaunųjų menininkų. Natūralu, kad kiekvienas žmogus siekia bent kažkiek pripažinimo, išskirtinumo, ir kūryba yra puikus būdas išreikšti save ar susikurti „alter ego“, kurį žmonės matys pirmiausiai. Siekiamybė savo mintis, jausmus ir potyrius materializuoti, ko gero, kyla kiekvienam žmogui, tačiau įdomu, ką kiekvienas asmeniškai pasirenkame su tuo daryti – kokią raiškos pobūdį pasirenkame, kiek pastangų į tai įdedame. Svarbu neprarasti smalsumo ir siekti kokybiško turinio – ar tai būtų filmai, ar muzika, ar knygos. Nei viena saviugdosa ar koučingo knyga tikrai nepadės sukurti šedevro, taip pat kaip ir jokia instagraminio meno paroda nepadės lavinti meninio pojūčio, todėl svarbu kritiškai atsirinkti, ką įdedame į save.

Kodėl „Antitezė“? Kaip šis žodis įprasmina organizacijos veiklą?

Antitezės pavadinimas kilo iš maišto idėjos. Taip norėjome sukurti atvirą erdvę jaunimo kūrybai, ieškojome žodžio, kuris pabrėžtų veržlumą ir prieštaravimą stereotipams. Jei įsivaizduotume, kad „tezė“ – tai klasikinė raiška, tai „antitezė“ – jai priešingas reiškinys, kažkas nestandartinio, naujoviško. Deja, dažnai jaunų žmonių kūryba kritikuojama ir nuvertinama dar prieš įsigilinant į turinį, o ir mūsų kultūriniame lauke tikrai trūksta galimybių ir pagalbos kūrėjams prasimušti ir rašymu užsiimti rimčiau nei tiesiog hobiu savo malonumui. Manau, kad ieškodami naujų veiklos konceptų ir žaisdami su skirtingomis kūrybos formomis stengiamės puoselėti tą „nestandartiškumą“ ir tuo toji ANTitezė mus atliepia.

Kokia yra jūsų mėgstamiausia „Antitezės“ veiklos dalis? Kodėl?

Visos veiklos, kuriomis užsiimame „Antitezėje“, man yra mielos ir svarbios, be to, prie kiekvienos iš jų teko dirbti. Tačiau, jei visgi reikėtų išskirti vieną, ko gero, man artimiausi yra kūrybos renginiai. Labai malonu susipažinti su kuriančiais žmonėmis, gyvai išgirsti jų kūrybą. Ir daug svarbių pažinčių užsimezga būtent renginių metu – tada, manau, labai pasijaučia, kad jaunam žmogui tikrai reikia turėti kūrybinę erdvę su bendraminčiais. Visgi mieliausia yra po renginio sulaukti atsiliepimų, kritikos ar komplimentų – tai tikrai įprasmina mūsų veiklą ir įkvepia kaskart kurti kažką vis įdomesnio.

Adas Kaminskas

3

Retai tokį patiriu. Manau, čia pirmas kartas. Toks elegantiškas, bet, žinoma, šlykštus reikalas.

Iki kito karto

Licėjaus sienos vėl spalvingos!

Prisimenu, tą dieną vėlavau į anglų kalbos pamoką. Tikėjausi greitai užbėgti fojė esančiais laiptais ir atsidurti klasėje, kol man dar neįrašė „n“ raidės. Bet... Mano planas labai greitai nuėjo veltui. Tie laiptai buvo iš abiejų pusių užbarikaduoti, į sieną atremtos kopėčios, ant žemės mėtėsi teptukai, o ore tvyrojo dažų kvapas... Vyko kūryba...

Greitai, atrodo, visa mokykla priprato prie šios naujos situacijos, lėmusios spūstis ant kitų licėjaus laiptų. Ėmė darytis netgi įdomu, ką tiek laiko kažkas ten daro, kokio dydžio tas projektas ir kokia proga kuriamas. Laukti neteko ilgai. Galiausiai išdžiūvo dažai ir naujausias licėjaus meno kūrinys buvo paruoštas sugerti praeinančiųjų susižavėjimo ir nuostabos kupinus žvilgsnius. Ant sienos sodriomis ir kartu derančiomis spalvomis pavaizduotas Vilniaus peizažas su visais svarbiausiais miesto simboliais ir jaunimo pamėgtomis vietomis. Mane tas vaizdas privertė pajusti jausmą, šilumą, lyg kažkas mane būtų įsupęs į antklodę, kaip vaikystėje mama, o veide atsirado maža, bet tikra šypsena.

Praėjus visai nedaug laiko pomenokūrinio atidengimo, buvo švenčiamas ir Šimtadienis. Sieną tapo fonu daugeliui nuotraukų. Taip pat paveikslas tapo priminimu ir įrodymu, kokie talentingi ir siekiantys tikslo žmonės yra licėjaus bendruomenės nariai. Direktorius savo kalboje paragino visus dar kartą pažiūrėti į šį paveikslą, kai tik ims trūkti motyvacijos ar įkvėpimo, ir prisiminti, kiek daug darbo buvo įdėta, kad jis atsirastų licėjuje.

Aš pats labai myliu Vilnių ir man visada būna be galo miela ir gražu, kai ta meilė išreiškiama kūryba. Brangaus miesto peizažo matymas vaikstant mokyklos koridoriais suteikia nepaaiškinamai gerą jausmą. Tarsi pasijauti jo dalimi, suvoki, kad licėjus yra Vilniaus dalis. Jauti pilnatvę.

Vos pamačius mūsų Vilnių ant licėjaus sienos prisiminiau Conan Gray dainą „Idle Town“ apie mažą miestą (turbūt mažesnę už Vilnių) ir mylinčius jo žmones, apie jauno žmogaus norą išvykti ir supratiimą, kad mums viskas bus gerai ten, kur esame.

LJ

Kaip ir kasdien, lengvas šurmulys, įdomūs pokalbiai ir geros emocijos šiltoje „Anno 1990“ kavinukės atmosferoje nenutyla. Skamba švelnūs džiazas garsai, lentynos pilnos senų, daug ko mačiusių, gal kiek apiplyšusių knygų. Pasviręs paveikslas, daugelio akių jau apžiūrėtas, kabo ant sienos. Nors daugelis kėdžių jau užimtos šurmuliuojančių draugų, įsijautusių kūrybiškų sielų ar išskirtinių protų, jaukų kampelį kavinėje vis vien rastų kiekvienas. Lengvas arabikos aromatas žadina vaizduotę ir primena niekad nepatirtus vaizdinius, kelia įvairiausių minčių.

Visus pažįstamus garsus netikėtai papildo triukšmingas gatvės ūžesys. Jį tuojau pat nutraukia durų trinkelėjimas, o po jo pasirodo ir Liceistas. Jis nusiima ausines ir sustoja pasimėgauti kiekvienu jau taip artimai pažįstamos kavinės krebždesiu. Jo veidas nušvinta taip, kaip reto žmogaus šiais laikais.

Gėrimų meniu išvedžiotas užrašas Savaitės pasiūlymas: Andai anno 2002. Vos įžengęs Liceistas pastebi šią naujieną. Nekasdienis reginys kiekvieno be galo laukiamas ir Liceisto gerai pažįstamas. Kiekvieną kartą vis kitoks, tačiau toks pats, kiekvieną kartą pilnas išskirtinių skonių, tačiau tokių pat įvairių kaip ir prieš tai – Andai ne kiekvienam patiks, bet nustebinti tikrai sugebės. Kai ateina Liceisto eilė užsisakyti, jis nedvejoja:

– Sveiki, vienus Andus išsinešti!

– Žinoma, puikus pasirinkimas. Šią savaitę nepamiršome ir naujovių, bet sugrąžiname ir kelis ankstesnio recepto prieskonius.

– Ta prasme? – suklūsta Liceistas, sumišęs, tačiau sudomintas.

– Ta prasme, – linkteli barista, maloniai nusišypsodama.

Nenuilstančios Liceisto akys stebi, kaip kava iš padrikų kavos pupelių virsta kažkuo, kas dar kartą nustebins aštriais skoniais ir kvapais. Kiekviena iš jų savotiško skonio, savotiškai apskrudusi, tarsi atskiras žodis dideliame knygos puslapyje. Dviprasmiškos, viena be kitos nesudarančios saldžios Liceisto mėgstamos kavos visumos. Kol atsirinktos pupelės nesumalamos, jos netampa istorijomis. Per jas prasisunkiantis vanduo puodelyje tarsi gyvybės šaltinis suteikia joms neapibrėžtą, bet širdimi nujačiamą reikšmę, sukuria emociją, su savimi pasiglemžęs visą istorijų energiją ir esybę pripildo puodelį jausmingomis pas-traipomis, juokingomis eilutėmis ir intriguojančiomis mintimis.

Darbščios baristos rankos nesiili, kol kavos puodelis nepasiekia tobulybės. Kavos aromatas savo švelnumu apgaubia gal kiek nesuprantamas istorijos gilumas, atskleidžia kitas jos puses, paaiškina net menkiausias detales. Šio jausmo paskatinta vaizduotė sklaidžia sparnus ir keliauja toliau nei bet kuris galėtų numanyti.

Viską į vietas sudėlioja truputis cukraus. Visi žodžiai, eilėraščiai ir pamąstymai stoja į savas vietas puslapyje, o pieno puta juos sušvelnina, apgaubia tarsi svajingas pavasario saulės spindulėlis, matomas pro debesis.

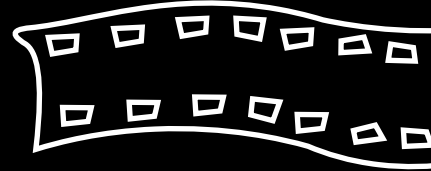
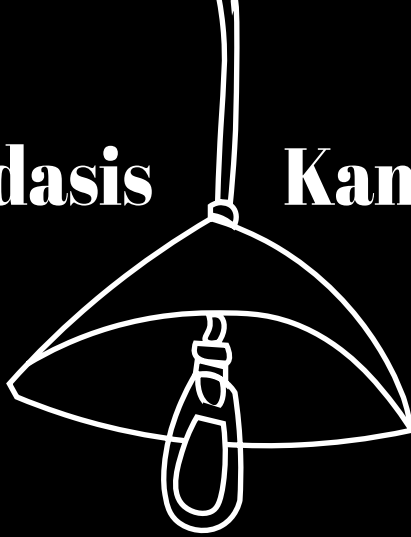
Liceisto akys, jau ne kartą šią magiją mačiusios, vis dar tarsi prilipusios prie lyg ir niekuo neišskiriančio kavos puodelio. Po kavinę pasklidęs kvapas sukelia nepakeliamą nekantrumą pajauti tai, kas seniai buvo jausta, viską, kas į tą vieną kavos puodelį sudėta.

Jis, kam paprastas kavos puodelis, kam išskirtinis meno kūrinys, pagaliau pasiekia ir Liceisto rankas. Po pirmojo gurkšnio viskas tarsi sustoja. Lieka tik jis ir jo kava. Spalvos, žodžiai, muzika – viskas atveria kitokį, dar iki tol neregėtą pasaulį. Liceistas pasineria į savo ir kitų emocijas, vingiuočiausius minčių srautus ir įvairiausių linijų sukurtus peizažus, įkvepiančius, jaudinančius ir nepakartojamus.

Liceistas dar kartą apsižvalgo. Kiek matytų veidų, draugiškų šypsenų. Prie staliukų susėdę draugai, pažįstami, bendraklasiai šnekučiuojasi ir mėgaujasi vieni kitų kompanija. Jei ne su žmonėmis, tai vienas kitas puikiai leidžia laiką su knyga. Kažkieno kava spėjo atšalti, tačiau knygoje veiksmas tik prasideda. Jei tik Liceistas prisimintų šį momentą amžinai... Tik čia aplink sklindančios teigiamos emocijos skatina pasilikti ir ramiai palaukti ko nors tolimo ir neskuboto. Tik čia būdamas jis supras, kas yra tie Andai.

Urtė Stonkutė

Juodasis Kambarys

FOTOGRAFAS: Išpyškind juostą,
duotą tau, gražink atgal. Įpylęs ryškalo, fiksažo,
pamatysi tiesą, sidabro jonais įrašytą juoda ir balta. Ištrauk-
siu ją jėga, jeigu reikės.

Įsijungia raudonas žibintas scenos viduryje. Nugara į salę sėdi
FOTOGRAFAS. Virš jo pakabinta virvutė su juostelėmis, stalas
nukrautas kasetėmis, vonelėmis. Jis iškelia virš galvos kasetę ir
greitu truktelėjimu ištraukia juostelę. Įeina **NERIJUS.** **FO-**
TOGRAFAS vynioja juostelę į ritę ir morkia į ryškinimo cilindrą.

NERIJUS: Kur aš esu? Kur?

FOTOGRAFAS: Ten, kur ir visada. Virš galvos mums gieda-
mos psalmės, po kojomis keiksnojama būtis ir pasaulis. O gal ir
atvirkščiai. Nesvarbu – mes viduryje.

NERIJUS: Aišku... tai kuo užsiimate jūs?

FOTOGRAFAS: Parodau tavo celiulioide paliktą žymę, kurią
padaręs spėjai pamiršti... Trumpa refleksija prieš keliaujant toliau.

NERIJUS: *peržvelgia apkrautą stalą* Labai praktiška... juostelė.
Daug darbo nusimato.

FOTOGRAFAS: Taip, darbas nesibaigia. Dažniausiai lankytojai
skundžiasi tamsa. Gal tu kąs niktalopas?

NERIJUS: Kas?

FOTOGRAFAS *toliau dirba, pakabina fiksuotą juostelę, ima*
pirmą pasitaikiusią kitą: Tamsoje matantis žmogus. Kai kurių
negali fiksuoti iš karto – joms dar ne metas, bet tu čia neužsibūsi.
Atrodo, kameros keičiasi, juostelė – ne.

NERIJUS: Telefonu gali nufotografuoti šimtus ir viską matyti iš
karto.

FOTOGRAFAS: Ar nufotografuoji kažką prasmingo?

***NERIJUS** ima apžiūrinėti
pakabintas ir ant stalo esančias juosteles.*

NERIJUS: Šioje daug kartų tas pats namas, kuo tai skiriasi nuo
skaitmenos?

FOTOGRAFAS: Kiekvienas fotografuoja tai, ką nori. Ten, šalia,
turėtų būti kita, su daug pavienių siurrealistinių kadry. KažkoKio
menininko bohemisto. Perdozavimas.

NERIJUS: O šita visiškai juoda?

FOTOGRAFAS: Kai kurie fotografuoja Saulę.

NERIJUS: Negaila?

FOTOGRAFAS: Man gražios ir toKios. Aš, žinoma, šališkas, bet
dažniausiai skirtingas jas padaro ne objektas, o ryškinimas. Štai,
žiūrėk – *ištraukia iš fiksažo visiškai permatomą celiulioidą, įdeda*
išryškintą juostelę šitas buvo be ryškalo.

NERIJUS: Jūs ją sugadinot! Ten galėjo būti geriausia pasaulyje
nuotrauka, mes niekad nesužinosime!

FOTOGRAFAS: Vieni rėmina, kiti degina, avangardistai braižo
ir spalvina. Laisvas kiekvieno pasirinkimas, ką su sava daryti. Kas
aš, kad teisčiau? Nenori sužinoti, ką turi? Vykdomė ir merkiame
tiesiai į fiksažą.

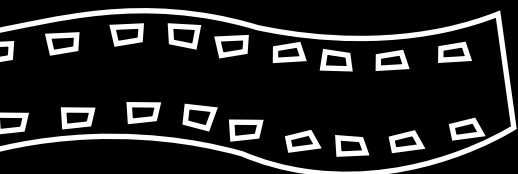
NERIJUS: Kaip tai teisinga? Juk nežinai, ką turi, – pamatai tik po
fiksažo, o kas, jei nepatinka?

FOTOGRAFAS *nusijuožia:* Negali pakeisti fiksuotos emulsijos.
Net ir nugremžęs ją visą, daugiau juostelės neturėsi. GalvoK, ką
fotografuoji, o po to grožėkis. Tai svarbiausia.

FOTOGRAFAS ištraukia iš fiksažo paskutinę juostelę, atsisuka į
Nerijų. Matyti juodi jo akiniai.

FOTOGRAFAS: Štai šita taviškė. Ar tu ją patenkintas?

Vytautė Vyšniauskytė

Klasikinė muzika

- Franz Lehár – Meine lippen sie küssen so heiß (*Marius Jonas Abišala, IVA*)
- André Rieu – Voilà (*Ignotas Černiauskas, TB2*)
- Claude Debussy – Preludes/Book 2, L 123 (*Ignas Laucius, IVc*)
- Léo Delibes – Lakmé - Duo des fleurs (*Jorė Didžiulytė, 2c*)

Punkas

- Sex pistols – God save the queen (*Deividas Dudulis, TB2*)
- The Runaways – Cherry Bomb (*Jonas Šaučiūnas Ia*)
- Bring Me The Horizon – Can you feel my heart (*Oskaras Makarevič IIC*)
- Weezer – Say It Ain't So (*Ignas Laucius, IVc*)

- Katedra – Kraujo kvapas (*Ignas Laucius, IVc*)
- The Dirty Diary – God Damn Better (*Aleksandra Liubartaitė, TB2*)
- Solstafir – Svatir Sandar (*Jonas Šaučiūnas Ia*)
- Ice Nine Kills – The shower scene (*Polina Griščenko, 2b*)

Metalas

Rokas

- Kedrostubūras – Išminčius nebeliūdi (*Kyva Adelė Keys, TB2*)
- Sonic Youth – Titanium expose (*Rugilė Baltrūnaitė, IVA*)
- Nirvana – Heart-Shaped Box (*Smiltė Čekanauskaitė IIIC*)
- Andrius Mamontovas – Saulės miestas (*Vakarė Žilinskaitė IIIB*)

Lietuvių folkloras

- Kūjeliai – Karštos žarijos (*Greta Pekšytė, TB2*)
- Obelija – Vai užkit užkit (*Lukrecija Matulevičiūtė, IVb*)
- Rokas Kašėta – Važuoja kukucis (*Akvilė Kėvelaitytė, TB2*)
- Žalvarinis – Žalio vario (*Kordelija Šeštokaite IIIB*)

DAINŲ REKOMENDACIJOS

Pop

- Tears for Fears – Everybody Wants To Rule The World (*Kordelija Šeštokaite IIIB*)
- Saulius Mykolaitis – Matrica (*Vytautė Žilinskaitė IIIB*)
- Tom Odell – Can't pretend (*Augustė Švedaitė, IVA*)
- Supertramp – The logical song (*Liepa Griciūtė, TB2*)

- Kirby – Black Leaves (*Roberta Lapkutė, TB2*)
- Amy Winehouse – Love is a losing game (*Jonas Šaučiūnas Ia*)
- Bob Marley and the Wailers – Sun Is Shining (*Urtė Lukoševičiūtė IIIC*)
- Bill Withers – Ain't No Sunshine (*Smiltė Čekanauskaitė IIIC*)

Bliazas

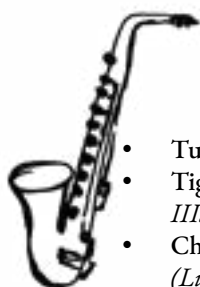

Hiphopas

- Kanye West – Homecoming (*Martynas Žalalis IIC*)
- Kendrick Lamar – PRIDE. (*Rapolas Naujokas IIB*)
- Silk Sonic – Fly as me (*Sasha Debesėlis IID*)
- Shyheim – On And On (*Taisija Zimnickaja, TB2*)

Džiazas

- Tuba Skinny – Jubilee Stomp (*Urtė Stonkutė, TB1*)
- Tigran Hamasyan – Levitation 21 (*Kasparas Skuja IIIa*)
- Chamber of Reflection – Your Anxiety Buddy (*Lina Mulevičiūtė IIC*)
- Sam Cooke – If I Had A Hammer (The hammer song) (*Aleksandra Liubartaitė, TB2*)

MObjektyvas: žvilgsnis į Muziejų iš didžiosios M

Pažįstamų akiai kampų ir baltų plokštumų derinys, forma kiek primenantis anksčiau vilniečius kino juostos išdaigomis žavėjusią *Lietuvą...* Dabar Pylimo gatvės pažiba kiek kitokia. MO muziejus – tarp senovinių pastatų įsiterpęs modernaus meno statinys, kultinė susitikimų vieta, šį titulą pasisavinusi iš Vinco Kudirkos aikštės. „*Tai vienuoliktą susitinkam MO (kažkada seniai seniai Trakų) stotelėj, po to trauksim Vokiečių gatvę, o vakarop grįždami užsuksim į muziejų pabaigti dieną jau antrais namais virtusiose erdviose muziejaus salėse.*“ MO profesionaliai kuruotomis parodomis stengiasi įveikti vilniečių ir miesto svečių kultūrinę stagnaciją, siekia ugdyti kūrybiškai ir kritiškai mąstančią visuomenę. Kultūros tašku tapęs MO siūlo pažvelgti į save ir kitus naujai. Vasarą skambantis džiazas bei pavasario vakarus užpildantys poezijos skaitymai praturtina lankytojų rytus, popietes ir naktis jau penkerius metus.

Vis dėlto tikra MO prasmė praeiviui atsiskleidžia tik įėjus į pastatą, ant megztinio prisiklijavus ryškų lipduką su logotipu (vėliau šis lipdukas atsidurs jei ne ant sienos ar telefono dėklo, tai bent jau ant vieno iš vienišų Vilniaus gatvės žibintų) ir pakilus baltais, sraigtiniais laiptais... Ten atsiveria kalnuota Didžioji salė, mačiusi tokius meninės scenos grandus kaip Andy Warholą ir Šarūnas Sauką, įgyvendinusi Oskaras Koršunovo režisūrinius eksperimentus, apgyvendinusi lietuviškosios Ofelijos miniatiūrą ir alsavusi Solo ansamblio ritmu. MO koridoriuose susirenkančių žmonių gausa įrodo, kad menas šiuolaikiniam žmogui vis dar rūpi, o neoninė muziejaus iškaba, perskrodžianti darganą Vilniaus dangų, atkreipia net ir labiausiai į kasdienybės pinkles įstrigusio vilniečio dėmesį.

Taigi metas žengti pro stiklines muziejaus duris ir su nauju lipduku delne grįžti į netolimą praeitį, kurioje slepiasi jau praėjusios, bet toli gražu neužmirštos MO muziejaus parodos:

SUSITIKIMAS, KURIO NEBUVO

2022 10 08 – 2023 03 11

Kuravo Charles Esche, Anders Kreuger, Gabrielė Radzevičiūtė

Turbūt visi prisimename tą legendinį įvykį, kai Vilniuje svečiavosi Andy Warholas. Ir kurgi dar, jei ne MO muziejuje, apsistojo ši meno pasaulio žvaigždė! Jis atvyko, žinoma, ne vienas – kartu su juo ir kiti Lietuvos, Vakarų Europos ir JAV menininkai: Guerrilla Girls, Yves Klein, Marlene Dumas, Marija Teresė Rožanskaitė, Deimantas Narkevičius ir kiti. Šių menininkų kūryba mums primena pilkus Šaltojo karo dešimtmečius. Į MO šių kūrėjų darbai atvyko iš tolimojo Eindhoveno, Nyderlandų, iš kurių vilniečiams dalį savo kolekcijų kūrinių paskolino Van Abbe muziejus.

Parodoje eksponuoti šeštojo XX amžiaus dešimtmečio kūriniai, kuriuose aiškiai girdimi abstrakčiojo ekspresionizmo ir konceptualizmo atgarsiai, metę iššūkį tuo metu SSRS okupuotose valstybėse įsigalėjusiam socialistiniam režimui. Šiame susitikime, kurio nebuvo, stebėjome Lietuvos, Nyderlandų ir Vakarų Europos menininkų laisvos mąstysenos paieškas, kurios, nepaisant trauminių patirčių ir primestų kultūros idėjų, išliko gyvos. MO muziejaus koridoriuose stojome į akistatą su savivertės kompleksu ir kovomis dėl istorinės atminties, karo, populizmo naujojo rusijos imperializmo kontekste.

Ši paroda – tai visuomenės istorijos analizė, žmonijos kelionė link pažangos, ateities ir savęs. Susitikimas su Susitikimu, kurio nebuvo, nors ir atgulęs į muziejaus praeities katalogą, dabar virsta malonių prisiminimų, persmelktu maksimalistinės spalvų paletės ir ekspresionizmo atgarsių. Linkėjimai Andy Warholui!

ŽILVINAS KEMPINAS. PORTRETAI – FOSILIJOS 2023

2023 03 02 – 2023 08 06

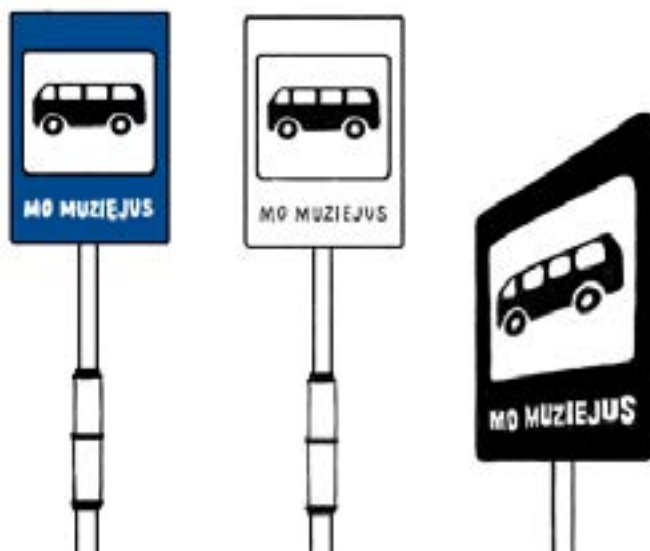
Kuravo Miglė Survilaitė, Aušra Trakšelytė

Gipso kaukių liejimo turbūt nerasime net ir keisčiausio vilniečio dienotvarkėje, tačiau MO muziejuje svečiuojantis lietuvių menininkui Žilvinui Kempinui, pastaruoju metu gyvenančiam ir kuriančiam Niujorke, tai tapo Vilniaus kasdienybė. Tiesa, pačiam autoriui šis procesas nebuvo naujovė. 1996 metais jis pirmą kartą įgyvendino projektą „Portretai-fosilijos“, iš kurio, deja, išliko tik keturios kaukės ir režisieriaus Ginto Smilgos nufilmuotas kaukių liejimo procesas. Vis dėlto po daugiau nei 27-erių metų šios dirbtuvės vėl sugrįžo.

Gipso kaukių konceptas, dažniausiai užfiksuojantis mirusių asmenybių atvaizdus, autoriui reiškia ne tik istorinio laiko sustabdymą, bet ir modernųjį laiką, kasdienybės ydas ir *selfie* kultūrą. Šių dirbtuvių pakartojimas pats tampa meniniu proceso elementu, nes rekonstruojant 1996 metų projektą jo nesiekama sustabdyti ar atkartoti. Tai yra savotiškas bandymas patikrinti pakitusį kontekstą, ištirti laiką, kuriame gyvename, ir tos terpės metamorfozę, įvykusią per kelis paskutinius dešimtmečius.

Prieistoriniais atgarsiais aidinčios fosilijos MO muziejuje stojo akistaton ne tik su viešų dirbtuvių konceptu, bet ir su moderniosios visuomenės elementais: abu liejimo procesus fiksavęs režisierius Gintas Smilga škart iškeičia vaizdo kamerą į išmanųjį telefoną. *Selfie* kultūros analizė tampa *selfie* kultūros dalimi. Galbūt tai ir yra geriausias būdas ją analizuoti?

Žilvino Kempino fosilijos – nebylūs žmonių užmerktomis akimis dokumentai, be žodžių kalbantys mums apie skaitmeninį amžių ir žmogaus vietą jame. Tai pakitusio savęs reprezentavimo, jo populiarumo metamorfozės analizė bei galimybė toje pilkoje, užsimerkusioje grimasoje išvysti ir patį save. Šypsokitės! *klikt*

VILNIAUS POKERIS

2023 04 22 – 2024 01 28

Kuravo Dovilė Barcytė, Algė Gudaitytė

Vilnius yra neribotų galimybių miestas. Vilniečiai sėda prie stalo ir gauna kortas, iš kurių nesudėstysi jokios pokerio figūros. O lošti vis vien reikia.

Ričardas Gavelis romanu *Vilniaus pokeris* mums nutapė sovietinėje realybėje įkalinto Vilniaus portretą, kuriame, nepaisant pilkumos, galima rasti ir lietuviško džiaz, architektūros, ir miestiečių gyvenimo dalelių. 2023 m. pavasarį šis meno kūrinys puikavosi ant MO muziejaus Didžiosios salės sienų (ir grindų, ir lankytojų rainelių). Šį fenomeną dabar vadiname tiesiog Vilniaus pokerio paroda.

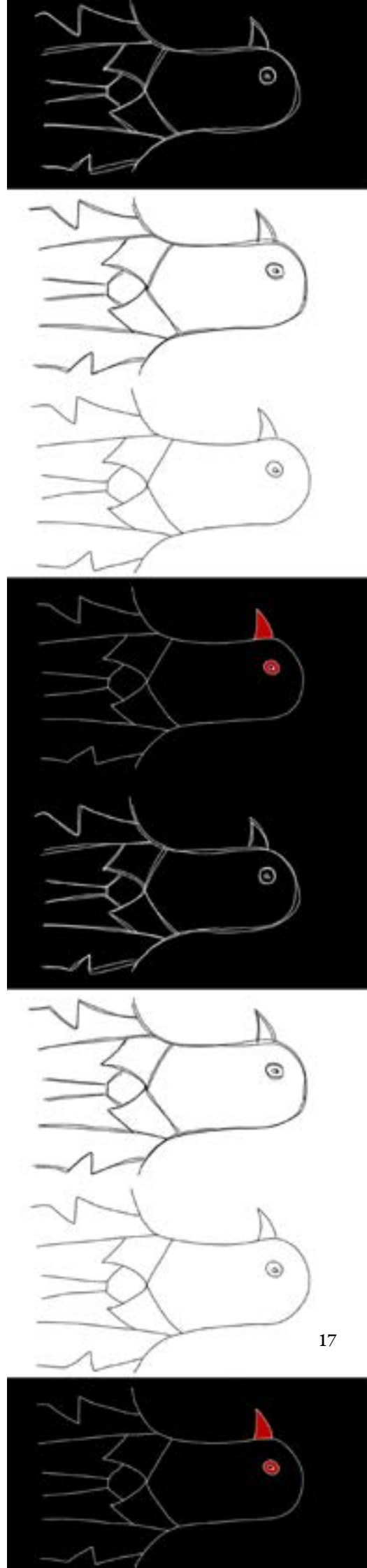
Turbūt sėkmingiausia paroda per muziejaus gyvavimo laikotarpį, įkvėpta provokuojančio ir drąsaus Ričardo Gavelio kūrinio, parodė kitokį Vilnių ne tik jo lankytojams, bet ir patiems vilniečiams. Sovietmečio menininkų darbai, analizuojantys vėlyvojo sovietmečio Vilniaus emocijas ir aplinką, ant sienų tiesiai iš knygos puslapių atsidūrusios citatos ir jungtinė režisieriaus Oskaro Koršunovo bei menininko Gintaro Makarevičiaus scenografija tapo neatsiejama parodos dalimi. Eksponuojami įvairaus pobūdžio meno kūriniai (nuo sovietmečio tapybos iki moderniosios skulptūros ar fotografijos) parodoje atskleidė lankytojiui dar dabar juntamą okupacijos padarytą įtaką – ją parodo tokia, kokia ji buvo: skausminga, pilka ir nepaprastai nuobodi. Visa tai skoningai, o svarbiausia jausmingai ir gyvai, susijungę su salėse lūkuriuojančiais aktoriais, kurie lyg nebylūs šešėliai šmėžavo MO muziejaus Vilniuje suteikdami jam ekspresyvumo ir dinamikos.

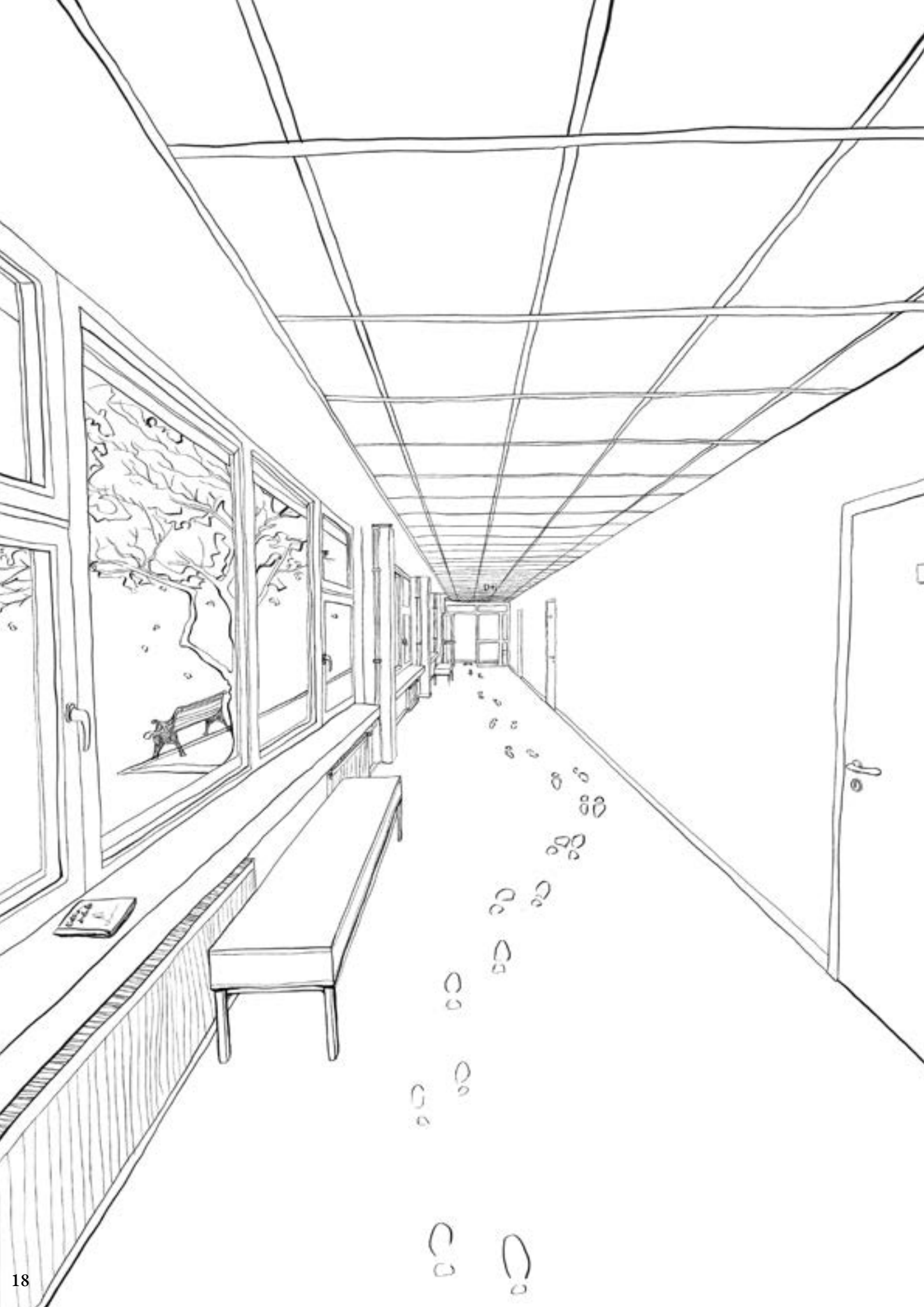
Parodos svarba slypi ne tik jos dinamikoje, bet ir progoje. 700-ojo Vilniaus jubiliejaus proga iš archyvų prikeltas Ričardo Gavelio romanus Vilniaus pokeris muziejuje atgimė iš naujo, o kartu su juo renesansą išgyveno ir pats Vilnius. MO muziejus atskleidžia vilniečiams ir svečiams kitokį Vilnių, kupiną gyvybės ir didžios savos istorijos nuotrupų.

Grosim vieną dalyką. Jis vadinasi „Vilniaus Pokeris“.

Baltos muziejaus sienos vos per penkerius klestėjimo metus yra įkūnijusios ne vieną laikotarpį, meninį ar visuomeninį judėjimą arba idėją – ir tai toli gražu dar nesibaigia. MO muziejus padės sulaukti dėmesio dar daugybei šio ir praeito amžiaus menininkų, parodomis toliau skatins lankytoją jausti ir jausmus apmąstyti, kelti klausimus ir prabilti nutylimomis kasdienėje aplinkoje temomis. Laukia dar daug susitikimų, naujų MO lipdukų delne ir kvapą gniaužiančių MO muziejaus parodų, kurie toliau Vilniaus svečius, vilniečius, o taip pat ir liceistus, atitrauks nuo kasdienės minčių srovės ir primins ne tik meno reikšmę, bet ir saviraiškos svarbą žmogaus gyvenime.

Gustė Antanaitytė ir Goda Keizerytė

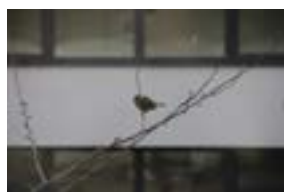
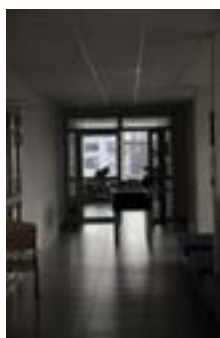

Licėjaus koridoriaus kasdienybė

Žmogų pažinsi pagal jo draugus, o štai liceistą – įdėmiai apsidairęs mokyklos koridoriuose. Nuo įvairiausių mados klyksmų iki netyčia paliktų ar tiesiog laikinai ant palangių pamirštų jų daiktų, šis koliažas kuria spalvingą ir nė minutei keistis nenustojantį Vilniaus licėjaus vaizdą. Mūsų fantazija jokių ribų neturi: ar tai būtų mokytojas Rudminas, koridoriumi vežantis didžiulius kelmus, ar mano pačios sunkią minutę pamiršta ir pirmo aukšto koridorių kurį laiką puošusi *Baltos drobulės* kopija. Kiekviena detalė atrodo tokia sava, jauki ir kelianti šypseną.

Ieva Burdulytė

Mokytojų karjeros svajonės

Ričardas Jankauskas (muzika, etika)

Dieve, neprisimenu... Būdamas mažas norėjo būti krepšininku, vėliau buvo *igrūstas* į muzikos mokyklą, ją baigęs norėjo groti roko arba džiazio grupėje ir sudrebinti pasaulį, bet galiausiai, dėl patogumo, pasirinko pedagogiką. Dabar pasirinkimo nesigaili, dirbti mokykloje nenubodu, nes visuomet su įvairiais žmonėmis gausu bendravimo, kuris jam yra svarbiausias.

Ernestas Šidlauskas (filosofija, tikyba, etika)

Pasak jo, visi *normalūs būdurai* užaugę norėjo būti *gaisrininkais* („Būtinai su T raide parašykite“), tačiau ši svajonė neišsipildė, nes, deja, kaip sako pats mokytojas, *buvau akinuotis*.

Rolandas Čiapas (istorija)

Iš vaikystės nepamenu, tačiau jaunystėje mokytojas norėjo studijuoti teisę ir būti teisininku. Po nesėkmingo stojimo (*nepraėjau saugumo patikros*), mokytojas nusprendė studijuoti istoriją.

Asta Karaliūtė-Bredelienė (lietuvių kalba ir literatūra)

Norėjo būti mokytoja, vienu metu net ir mokslininkė, tačiau kryptis visada buvo aiški: *tikrai literatūra*.

Eugenijus Rudminas (fizika)

Vaikystėje norėjo būti autobuso vairuotoju. *Dėdė buvo autobuso vairuotojas, o kai reikėjo piešti tai, kuo norėtum būti užaugęs, visada ir piešiau autobusą, nes jį lengva nupiešti.*

Rasa Žemaitaitienė (chemija)

Vaikystėje mokytoja norėjo eiti *bet kur, tik ne į mokyklą*. Vietoje to *iškart norėjau eiti tik į darbą*. Jei dabar galėtų rinktis kitą profesiją, mokytoja būtų komunikacijos specialistė arba renginių organizatorė. (Juk jau *dėlioja 29 žmonių logistiką*.)

Alyda Daulenskienė (biologija)

Mokytoja tapo, pasak jos, *brandaus amžiaus* ir niekada nedvejojo sprendimu, nes visą laiką žinojo, kad nori mokytojauti.

Reda Nemčiūnaitė (anglų k.)

Vaikystėje norėjo būti gydytoja (*gydžiau lėles*), bet dabar šios profesijos nesirinktų, nes bijo kraujo ir svarbių procedūrų. Pasak jos, ji gali *nebent duoti tabletę*. Vėliau, svarstiusi apie istorijos mokslus, mokytoja buvo išgąsdinta *muziejų kampuose liūdnei sėdinčių muziejininkų*, taigi pasirinko pedagogikos studijas. Ateityje, norėdama sumažinti streso lygį, tiesiog norėtų dirbti mokytojos padėjėja.

Inga Lenktytė (vokiečių k.)

Norėjo būti gydytoja, o jei tiksliau – širdies chirurgė. Jei nebūtų mokytoja, dabar turbūt tarnautų kariuomenėje, tačiau ir šis planas neišdegė: į kariuomenę nebuvo priimta. Pasak jos, tiesiog nutiko gyvenimas ir būtent todėl ji atsidūrė mokykloje.

Eglė Tauraitė (biologija)

Visada norėjo būti mokslininkė arba mokytoja.

Vida Pasausienė (vokiečių k.)

Kai mokėsi pradinėje mokykloje, norėjo būti pradinių klasių mokytoja ir *tiesiog mokytį*. Vokiečių kalbos mokytį buvo įkvėpta *prenumeruotų vokiškų žurnaliukų*, kurių dėka buvo galima siųsti siuntinius ir laiškus vaikams į Vokietiją. Pasak mokytojos, jai labiausiai patiko tai, jog ten *būdavo meilės temų*.

Miglė Meidutė (matematika)

Vaikystėje mokytoja norėjo būti ledų kiosko pardaveja. *Pavydėjau pardavėjai, nes ji turėjo daug ledų.* (Jei tiksliau, *glaiстыų „Pols“ ledų ant pagaliuko.*)

Erikas Karikovas (matematika)

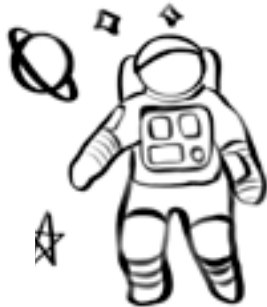
Esu pagal pašaukimą mokytojas, vis dėlto vaikystėje jis svajojo būti policininku, gaisrininku ar net traktorininku. *Ariant lauką irgi įgyjami matematikos gyvenimo įgūdžiai.*

Darius Šimkus (fizika, informacinės technologijos)

Vaikystėje mokytojas norėjo būti kosmonautu. *Ir tada visos mergaitės norėjo būti kosmonauto palydovėmis. Kaip ten ta dainelė buvo...*

*Noriu būt dangaus valdovė,
Kosmonauto palydovė...*

Algis Sindaravičius (istorija)

Vaikystėje norėjo būti kosmonautas, *nes Gagarino gatvė gimiau*. Nuo antros klasės domino ir archeologo profesija.

Jolita Milaknienė (geografija)

Vaikystėje norėjo būti ne tik mokytoja, bet ir keliautoja, archeologė, tolimųjų reisų vairuotoja ir net laivo kapitonė! Atsiradus galimybei, galėjo studijuoti informacines technologijas KTU universitete, tačiau *nepatiko algoritmai*, taigi pasirinko mokytojos kelią.

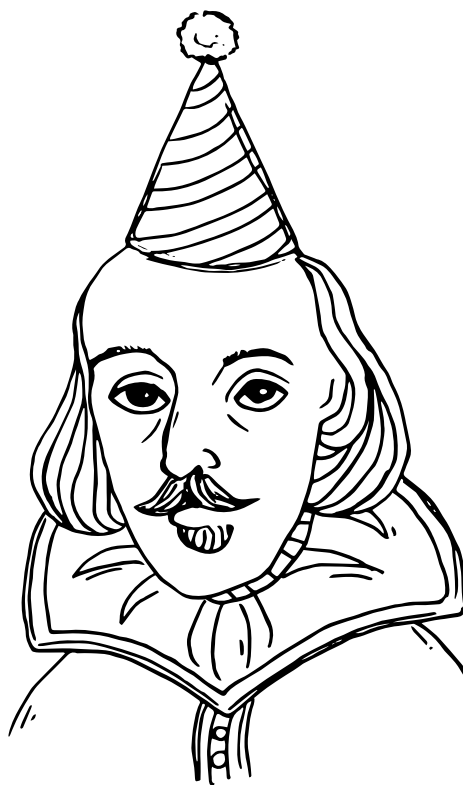
Linoreta Vasilevičienė (geografija, fizinis ugdymas)

Vaikystėje norėjo būti *bet kuo, tik ne mokytoja*. Vėliau domėjosi ir medicinine gimnastika.

Andrius Berniukevičius (matematika)

Vaikystėje norėjo būti smegenų chirurgo. „Tai kodėl nesirinkote medicinos studijų?“ *Geras klausimas*. Pasak jo, šis planas netapo realybe, nes nesisekė biologija ir labiau patiko *supratimas*.

Viljamas Šekspyras

1564 m. balandžio 23 d.

Kliūčių dviejų širdžių susijungimui
Aš nedarysiu. Meilė nugalės
Net išdavystę ir, iš naujo gimus,
Sušildžius pamestąjį, neišblės.

Įvesdina per audrą Meilė tvarką
Ir šviečia plaukiantiems lyg švyturys;
Jinai – žvaigždė beklaidžiojančiam barkui,
Kurį be jos juoda gelmė praris.

Ne iškamša su rožėmis ant lūpų,
Kurias nutrins nuo jų ir nuo veidų
Galingas Laikas, prieš kurį neklūpo

Tik Meilė, nors prie prarajos gūdu.
O jeigu klaidą mano kas įrodys,
Aš nemylėjau ir nekūriau odės.

Let me not to the marriage of true minds
Admit impediments, love is not love
Which alters when it alteration finds,
Or bends with the remover to remove.

O no, it is an ever-fixed mark
That looks on tempests and is never shaken;
It is the star to every wandering bark,
Whose worth's unknown, although his height be taken.

Love's not Time's fool, though rosy lips and cheeks
Within his bending sickle's compass come,
Love alters not with his brief hours and weeks,

But bears it out even to the edge of doom:
If this be error and upon me proved,
I never writ, nor no man even loved.

Sonetas nr.

116

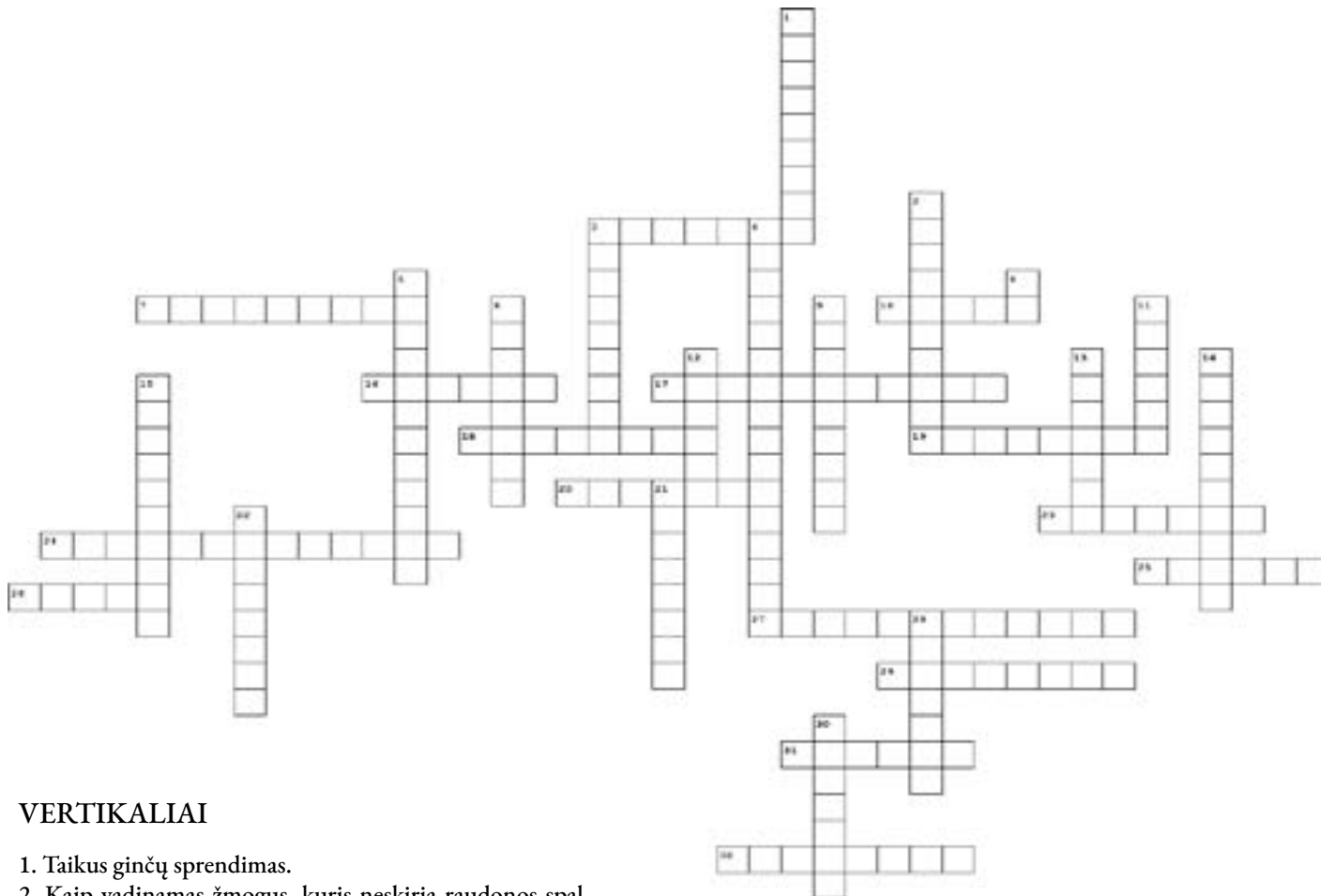
Iš anglų kalbos vertė poetė
Tautvyda Marcinkevičiūtė

TA PRASME kryžiažodis?

Dorotėja Kravčenkaitė

Nors kryžiažodis naujuosiuose licėjaus leidiniuose yra retai pastebimas reiškinys, vis dėlto jis bus pažįstamas tiems, kurie yra vartę vieną kitą senesnę leidinį... *Ta prasme* - 2000-aisiais metais licėjuje leistas žurnalas, kuriame buvo galima perskaityti straipsnių apie mokyklas visame pasaulyje, pokalbių su mokiniais, mokytojais ir įžymiais žmonėmis (pavyzdžiui, Andriumi Mamontovu!), renginių apžvalgų ir, žinoma, kino teatro repertuarą. Kviečiame jus trumpam sugrįžti į praeitį ir užduoti vieną labai svarbų klausimą: „Ta prasme?“

Pirmasis teisingai kryžiažodį išsprendęs ir Andų redakcijai sprendimus pateikęs liceistas gaus 2 bilietus į MO muziejų!

VERTIKALIAI

1. Taikus ginčų sprendimas.
2. Kaip vadinamas žmogus, kuris neskiria raudonos spalvos?
3. ATR generolas, kurio garbei pavadintas aukščiausias Australijos kalnas.
4. Kaip vadinamas akompanimento atlikėjas?
5. Kas yra Ūlos akis ir Lino verdenė?
6. Kuriame muziejuje paskaitas skaito mokytojas R. Jankauskas?
8. Kuri senovės šalis garsėjo laivų statyba ir jūrų keliautojais?
9. Kaip vadinasi kasmetinė tolima gyvūnų kelionė?
11. Lietuvių kilmės filosofas, matematikas, buvęs Bogotos (Kolumbijoje) meras.
12. 2006 m. Lietuvos metų automobilis – Volkswagen...
13. Apie kokią sieną dainavo grupė „Pink Floyd“?
14. Totoriškas kepinys su aguonomis.
15. Kaip vadinamos keturios nimfos, saugojusios auksinius obuolius?
21. Konstitucijos 38 straipsnis.
22. Žurnalistės, kuri 1991 m. sausio 13(-ąją) dirbo Lietuvos televizijos studijoje, pavardė.
28. Kokios rūšies išnykęs gyvūnas yra animaciniame filme „Aukštyn“?
30. Kaip vadinamas diktatūros ideologijos neatspindinčios spaudos varžymas?

HORIZONTALIAI

3. Kaip vadinasi chronologine tvarka išdėstytas istorinių įvykių pasakojimas?
7. Koks ugnikalnis Japonijoje laikomas šventu?
10. Miestas pietvakarių Prancūzijoje.
16. Kas buvo Lietuvos rašytojų avangardistų grupės „Keturi vėjai“ lyderis?
17. Ridiką primenantį saldį daržovė.
18. Iš kokio žodžio, apibūdinančio Lietuvą garsinantį mineralą, kilo „elektros“ pavadinimas?
19. DNR struktūra – dvigubos ...
20. Kas pardavė sielą Mefistofeliui?
23. Nejudrūs augalų pavidalo duobagyviai.
24. Medioumo rekvizitas, paskolintas iš A. Berniukevičiaus.
25. Odisejo atitikmuo šiuolaikiniame pasaulyje.
26. Kas yra literatūros kūrinio „Dieviškoji komedija“ autorius?
27. Mįslė: „Gražus katilėlis, vos prisiliesi – užverda.“
29. Dailės technika, kai paveikslas klijuojamas iš laikraščių, nuotraukų bei audinių gabalėlių.
31. Kuris brangakmenis užauga moliusko kriauklėje?
32. Kas yra vadinamas „prieskonių karaliumi“?

Interviu su menininke Egle Ulčickaite

Kalbino Ūla Drobnytė

Sakoma, kūrėjai būna dionisiškieji, kurių kūrybos pagrindas – įkvėpimas, jausmai, bei apoloniškieji, kuriems svarbesnis racionalus mąstymas. Savo kūrybą esate lyginusi su detektyviniu tyrimu. Kokį vaidmenį šiuose tyrinėjimuose ir kūrybinėje kelionėje turi įkvėpimas? Iš ko jo semiatės?

Manau, jog kuriant reikalinga išlaikyti balansą tarp abiejų pradų. Intuityvioji pusė leidžia užčiuopti ir atverti autentiškas, grynas patirtis, o štai racionali prieiga įgalina kūrinio struktūros atsiradimą arba, plačiąja prasme, komponavimą. Taip pat manau, jog svarbu kūryba ne tik išreikšti save, bet ir suvokti, kokios reikšmės slypi po tos išraiškos paviršiumi, kas sujungia minėtus polius.

Kūrybą esu lyginusi su detektyviniais tyrimais, nes, bent jau man, tai – nuolatinė paieška, leidimasis į nežinomus kelius, kurie veda link atsakymų į rūpimus klausimus. Tik detektyvas, rinkdamas faktus, atkuria iki tol nežinomą scenarijų. O štai menininkas kūrybiniais metodais ir įrankiais stebėdamas bei tirdamas aplinką – kurdamas faktus, ne ką nors teigia ar paneigia, o generuoja hipotezę arba galimus scenarijus. Čia galima pasitelkti ir archeologijos analogiją, mat šiandien menininkas, metaforiškai kalbant, konstruoja kūrinius koliažo principu iš įvairių kontekstų atraižų (žinoma, jei jis bando suvokti save meno istorijos bei laikmečio kontekstuose). Taigi čia vėl susiduriame su jausminio bei racionaliojo pradų sąjunga.

Nežinau, ar galiu atsakyti, kad žinau, kas yra įkvėpimas. Kūrybinės idėjos kyla stebint aplinką ir ją apmąstant. Tapyti inspiruoja patys atrasti motyvai (tai, ką tapai) pradžioje absoliučiai spontaniškai sužavėdami. Vėliau imi klausti, ką tai, su kuo susidūrei, kas „pagavo“ tavo žvilgsnį, reiškia. Kūrybinis procesas ir yra to aiškinimasis. Kuo daugiau laiko praleidi šiame procese, tuo daugiau naujų idėjų užuominų ima vertis. Taigi, matyt, galėčiau sakyti, kad kūrybinės inspiracijos kyla, kai esu atvira ir atidi išoriniam pasauliui, kai leidžiu juslėms betarpiškai tirti aplinką, bet tuo pačiu ir esu susitelkusi reflektuoti. Tapyba moko matyti lygiai taip pat, kaip ir mąstyti. Kuo daugiau laiko praleidi tapydamas, tuo daugiau aplink visko matai. „Įkvėpimas“ skamba kaip mitas, menininkas kuria visada, net jei to nedaro fiziškai. Tiesiog fizinis kūrinio kūrimas vyksta potvynių ir atoslūgių principu. Svarbu visuomet būti ant kranto.

Ar Jums svarbus žiūrovų atgalinis ryšys? Ar didesnę reikšmę turi parodų lankytojų kylančios mintys ar jausmai?

Kūrėjui, kuris vienaip ar kitaip viešina savo kūrinius, negali nerūpėti vadinamasis atgalinis ryšys. Visada įdomu išgirsti, kaip tavo kūrinius mato, „skaityti“ kiti. Tai leidžia aiškiau save suvokti kontekste bei išplėsti pačių kūrinių prasminį lauką. Tai – nesvarbu, ar tas atgalinis ryšys pozityvus, ar negatyvus – yra santykio su kitu išraiška, suteikianti pagrindą refleksijai bei kūrybiniam tęstinumui. Blogiausia, kai, pavyzdžiui, paroda nesulaukia jokio viešo ar asmeninio atgarsio. Tokiu atveju daryti išvadas apie tuometinį kūrybinį etapą menininkas lieka vienumoje.

Minčių neatsiečiau nuo jausmų, mat kokia nors pajauta kelia asociacijas, o pastarosios daro įtaką mintims. Kūrėjas į kūrinių sudeda vienkias ar kitokias prasmes, kartais pavadinimu ar kūrinių lydinčiu tekstu duoda žiūrovui raktą į tas prasmes. Nuostabu yra tai, jog kūrinys visuomet yra atviras įvairiausioms interpretacijoms, kurios jį patį pratęsia, papildo. Neretai menininko intencija gali prasilenkti su žiūrovo interpretacija, kelti absoliučiai priešingus jausmus ar mintis, nei buvo sumanyta. Bet tai puiku, nes kūrinys yra erdvė dialogui ar polilogui – bent

jau turėtų būti. Kitaip tariant, kūrinys šiuo atveju yra tarsi veidrodis, parodantis, jog mes sunkiai galime priartėti prie vienas kito transliuojamų minčių gelmės, jų pamato (nes nuolat interpretuojame gaunamą informaciją), tačiau nepaisant to dažniausiai kažkaip susišnekame.

Na, o žvelgiant kritiškiau, šiandien lokaliame kontekste dažnu atveju meno kritika remiasi jausmais, pasigendu kiek analitiškesnės prieigos. Kitu – kuratorinių tekstų – atveju neretai tekstas perdėm nutolsta nuo paties kūrinio, mistifikuoja arba sujaukia jame glūdinčias reikšmes.

Vyraujantis Jūsų tapybos darbų koloritas atskleidžia laiko tarpą tarp praeities ir dabarties taip sukeldamas tam tikrą nostalgiją ir ramybę, visai kaip Lietuvos gamtos koloritas žiemą. Kaip pasirenkate spalvas savo kūriniams? Kokį dar vaidmenį koloritas atlieka Jūsų kūryboje?

Paveikslo koloritas priklauso formos plotmei, o forma yra turinio dalis (juk galime tą patį žodį pasakyti keliomis skirtingomis intonacijomis ir jis transliuos skirtingas prasmes). Taigi kuriant man koloritas tiek pat svarbus, kiek ir tai, kas vaizduojama. Iš esmės negaliu nepriskirti savęs koloristinės mokyklos tradicijai, nors besimokydama įgijau to pagrindus. Mano paveikslų gama dažnai prislopinta, tad esu artima belgiškos tapybos tradicijai, kur didelę reikšmę turi toniniai niuansai. Tapydama siekiu kuo didesnės spalvos, kintančios sykiu su tonu, skaidymo amplitudės. Man atrodo, jog šie niuansai yra ypatingai svarbūs, jie reikalauja ypatingos atidos.

Galbūt kolorito pajauta ištis susijusi su gyvenamąja aplinka, su kultūrine patirtimi. Nėra taip, kad kažkaip specialiai rinkčiausi paveikslų koloritus, juos diktuoja pasirenkami tapyti motyvai, jie savaime jau turi spalvinius sumanymus. Dažniausiai tapau aplinkoje rastus motyvus, tad stengiuosi, kiek įmanoma, išlaikyti jų konkretų koloritą, nuotaiką. Pastaruoju metu tarp tapomų motyvų atsiranda vis daugiau jau vienaip ar kitaip medijuotų vaizdų, pavyzdžiui, iš senos spaudos ar kitų artefaktų. Man įdomu, kaip laikui bėgant tie vaizdai kinta, nyksta, abstraktėja – tai atsispindi ir paveiksluose.

Kita vertus, didelį vaidmenį čia atlieka atmintis. Kaip ir pastebėjote, dažnai atmintyje iškyla regėti spalviniai santykiai, kurie persikelia į paveikslus.

Kūryboje ir moksliniuose darbuose nagrinėjate laiko sampratą. Kas Jums yra laikas?

Laiko temą nagrinėjau meno doktorantūros studijose. O tiksliau – gilinausi kaip, per ką mes patiriame laikiškumą ir laikinumą. Pokytį visuomet suvokiame tik jam jau įvykus, visuomet prasilenkdami. Ši mintis mane labai intriguavo. Siekiau tapydama aiškiau ją suvokti.

Apie laiką galime kalbėti skirtinguose kontekstuose. Viena yra objektyvus, laikroдинis laikas, o kas kita – subjektyvus, tas, kurio praeigą kiekvienas išgyvename skirtingai. Pastarasis gali judėti visai kitomis kryptimis ir greičiau nei pirmasis. Dėl to galime atsidurti prisiminimuose, ištinka deja vū jausmas, ir panašiai.

Man visuomet buvo įdomu tai, kad mūsų aplinka, daiktai irgi gyvena savo gyvenimą ir kad jų laikas ne visada sutampa su mūsų, taip atsiranda paralelinio laiko kilpos. Tapydama tokius daiktus ar interjerus bandau užčiuopti ir suprasti tą paraleliškumą. Tuomet suvoki, jog laikas yra tarsi aibė besišakančių laikų, kupinų savitų išgyvenimų. Tada ir pasaulis regisi įvairialypiškesnis bei plečiasi tavo paties patyrimų spektras.

Jūs buvote neteisūs, 2022, aliejus, drobē, 212 x 360 cm

Laiko nėra, tačiau jį vis tiek reikia nugyventi. Ir kiekvienas ieško savų būdų, kaip tą tuštumą užpildyti. Nežinau, kas yra laikas. Bet man kūryba yra būdas jį įprasminti.

Šiuo metu vyrauja tendencija atsikratyti sovietinio palikimo Lietuvoje. Savo kūryboje jį tam tikra prasme įamžinate. Kodėl Jums svarbu išlaikyti sovietinį palikimą?

Niekuomet nesiekiau nei įamžinti, nei išlaikyti sovietinio palikimo. Šiuo atveju nesyk buvau klaidingai suprasta (tai tik parodo, kad mūsų santykis su anuo laikotarpiu tebėra labai komplikotas). Gimiau laiku, kai socialistinę epochą keitė demokratinė, augau ir brendau aplinkoje, kurioje gausu anos epochos palikimo – nuo buitės, kasdienybės iki kraštovaizdžio elementų, nuo trauminės patirties iki sąmonės struktūrų. Tam, kad aiškiau suvokčiau, kas esu ir koks yra mano gyvenamasis kontekstas, turiu reflektuoti jį tokį, koks jis yra. Nesirinkau nei laiko, nei vietos, kada ir kur gimti. Man įdomu, koks mūsų santykis šiandien su ta praeitimi (tebeaktualia), bet ne tiek istorinės atminties kontekste, kiek asmeninės – koks mūsų santykis su tais nebereikalingais daiktais ir ką daryti su tais prisiminimais. Motyvai, kuriuos tapiau ir kurie vienaip ar kitaip asocijuojasi su sovietmečiu, yra iš kasdienės aplinkos. Negaliu jų nematyti. Bandau suprasti, kaip mes patiriame tuos savo kultūrinio konteksto fragmentus, kuriuose dar pilna nebesančio laiko esamų nuorodų. Tačiau tai veda ne prie retrospektyvios pozicijos ar nostalgijos, tai tėra būdas aiškintis, koks yra tas „dabar“, kuriame gyvename.

Jūsų karta gyveno politinės santvarkos lūžio laikotarpiu, mūsų – nepriklausomybės. Kaip manote, kaip kinta požiūris į Jūsų kūrybą keičiantis kartoms? Kokį vaidmenį Jūsų kūryboje atlieka laikas?

Pirmiausia, laikui bėgant keičiasi ir mano pačios kūryba bei nagrinėjamos temos aspektai. Kurdamą ilgą laiką gilinausi į laiko patyrimo, atminties, tikrovės patyrimo daugialypumo temas. Tapybinėje plotmėje apmąstydamą medžiaginę aplinką – daiktus, interjerus, peizažo elementus – didžiausią dėmesį skyriau kintančiai, utilitarinę reikšmę prarandančiai aplinkos daliai. Pastaruoju metu aktualios tapo ne tik tapomo motyvo reikšmės, anksčiau labiau dominusios kaip sąlyginis praeities patyrimas dabartyje siekiant aiškesnio suvokimo, bet ir paties tapybinio vaizdo, kaip terpės, apmąstymas.

Geras meno kūrinys yra tarsi belaikis, jis „perskaitomas“ net ir pasikeitus kartoms ar politinėms santvarkoms, nes jame išsikristalizuoja kažkas esminio, kas glūdi giliau ikonografijos. Todėl žmonės ir praleidžia muziejuose valandų valandas.

Tikriausiai mano kūrybą skirtingos kartos regi ir „perskaito“ kiek skirtingai. Vyresnioji karta dažniau joje randą kažką atpažįstamo iš bendros patirties, iš siejančio atminties horizonto. Jaunesnės kartos šiuos dalykus vertina iš savosios perspektyvos. Kokia ji yra, turbūt negalėčiau aiškiai atsakyti, tad ir atsakymą į klausimą palieku atvirą, nukreipdamą jį pačiam skaitytojui.

Šiais laikais dažnas menininkas lyginasi su užsieniečiais, perima vakarietiškas idėjas. Kokios įtakos tai turi lietuviškosios tapybos tradicijos išlaikymui?

Negaliu to vertinti vienareikšmiškai. Lyginimasi apskritai vertinu kritiškai. Kas kita – analizė ir permąstymas. Mes nė vienas neatsiradome vakuume, tad, be abejo, turime stengtis suvokti save kontekste (kuris, beje, labai greitai kinta). Jeigu vadinamasis idėjų perėmimas

vyksta analitiškos ir nuoširdžios prieigos principu, tuomet bet kokios idėjos yra ne perimamos, o integruojamos. Tai tik praturtina, leidžia neatsilikti, nesustabarėti. Bet koks vandens telkinys, būdamas uždaras, užpelkėja. Čia, matyt, svarbu akcentuoti sąmoningumą. Visais laikais menininkai siekė žvelgti už savo horizonto ribų dėl pačios kūrybos gyvybingumo ir vystymosi.

Kita vertus, mėne šiandien, regis, taip pat galioja madų tendencijų principas. Bet tai taip laikina... Svarbu ieškoti „savojo veido“ ir tam tinkamos bet kokios priemonės. Tačiau svarbiausia, kad ši paieška neatsisuktų prieš patį ieškantįjį tuščio atspindžio pavidalą.

Lietuviškosios tapybos tradicijos išlaikymu pirmiausia rūpinasi meno mokyklos, suteikiančios bazinių žinių, ko jau veik nebeliko daugelyje vakarietiško meno mokyklų. Šiandien studentams prieinama begalinė informacija apie pasaulyje vykstančius meno procesus. Šiandien studentai keičia pačią meno mokyklą. Tai nėra blogai, tai natūralus procesas. Ir jei mes ištis turim tvirtą tradiciją, jokie vykstantys procesai negali jos sugriauti, o tik įgalina jos nuolatinį permąstymą ir kaitą.

ATEIGHT, 2020, drobė, aliejus, 197 x 145 cm

Baltiniai, 2021, drobė, aliejus, 120 x 100 cm

KAFKA 5 JAHRE, 2021, drobė, aliejus, 245 x 190 cm

Kuo Jums tapyba išsiskiria iš kitų meno formų?

Tapyba yra archajiškiausia meno forma. Nors daugkart marinta, visgi ji tiesiog nuolat išgyveno (-a) savo egzistencinę krizę, kuri ją paradoksaliai daro tik stipresnę. Šiandien tapybos medija į save yra sugėrusi daug kitų meno formų raiškų principų ar strategijų. Manau, tai yra jos išskirtinumas. Paveikslas kaip vaizdas yra tik paviršius, bet būtent per tai ir reiškiasi tapybos specifiškumas, statiško vaizdo magija – jos negalios galia. Tapyba išskirtinė ir tuo, jog ji vis dar geba apgauti žiūrovą – ji vaizduoja, tačiau tai tėra iliuzija, bet ši iliuzija vis tiek hipnotizuoja.

Taip pat išskirčiau ir tai, jog tapytojas tam, kad perprastų šią plastinę kalbą, turi skirti labai daug laiko. Tai tarsi prieštarauja šiandieninio pasaulio beprotiškam ritmui. Taip pat tapytojas kurdamas vis dar išlaiko gyvą, tikrą prisilietimą, gestą ir betarpišką patirtį.

Ar yra filosofas, tapytojas ar kitos srities menininkas, padaręs Jums didžiausią įtaką?

Įtaką darė ir tebedaro ne vienas filosofas ar menininkas. Tikrai negaliu išskirti nieko iš to besiplečiančio būrio. Kūryba yra dinamiška, viskas vyksta periodais, kai svarbūs ar net svarbiausi tampa vis kitos asmenybės, mintys, mąstymo modeliai ar prieigos prie pasaulio būdai.

Bet koks filosofas, tapytojas ar kitos srities menininkas už savęs turi didelį būrį „kraujo brolių“ bei mokytojų, juos laikui bėgant atrandi ir pats. Kūrėjo kelias tuo ir nuostabus, jog yra kupinas netikėtumų ir atradimų.

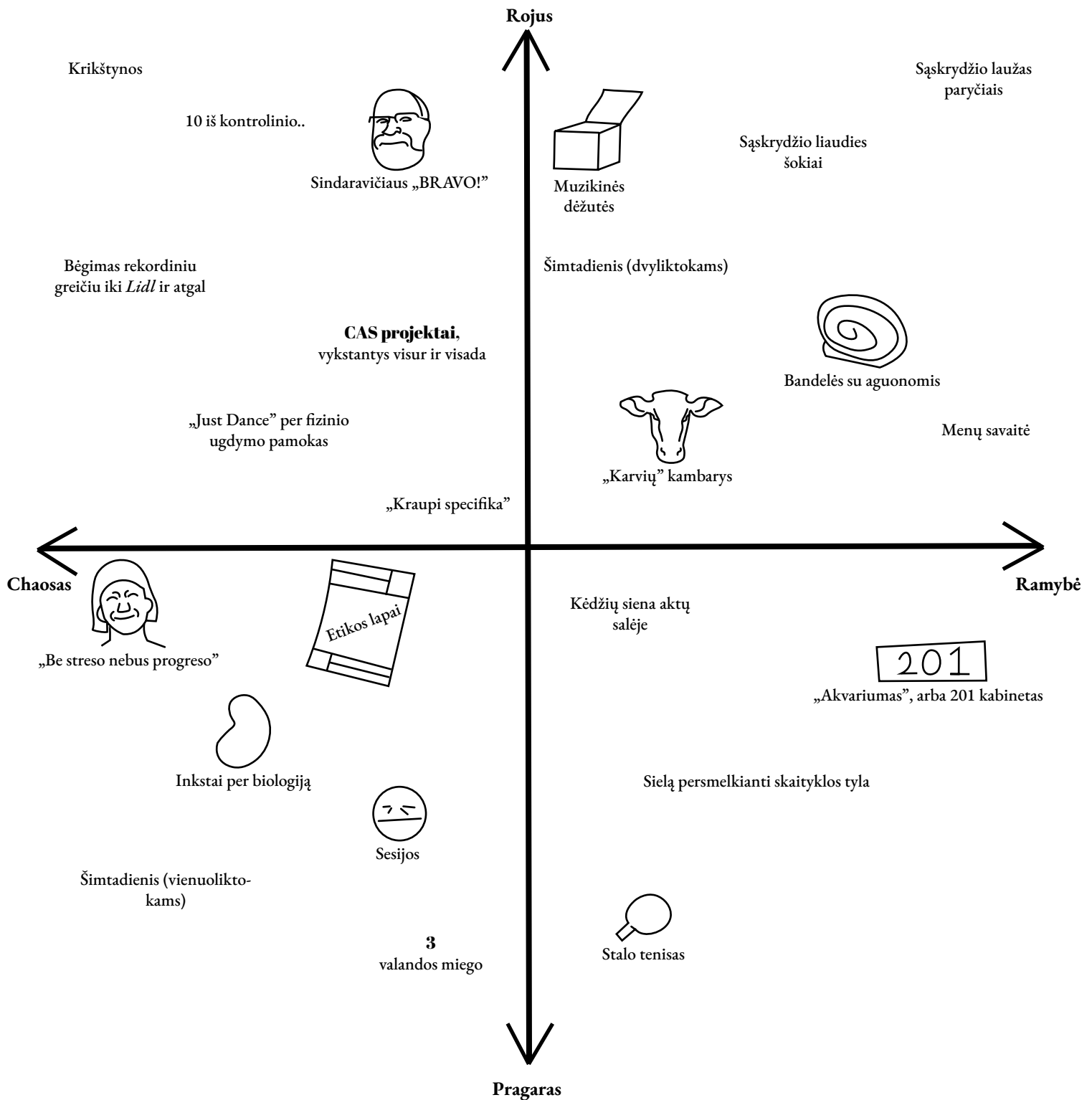
Galėčiau surašyti begalę pavardžių, kurios darė įtaką vienu ar kitu metu, bet sąrašas būtų labai ilgas, čia tik keletas: nuo mokytojų meno mokyklose - R. Nemeikščio, J. Gasiūno, G. Mickūnaitės, iki netiesioginių mokytojų iš meno istorijos - J. B. Chardin, F. Hals, D. Velazquez, E. Monet, G. Morandi; nuo šiuolaikinių menininkų - L. Tuymans, M. Borremans, M. Andersson, M. Dumas, P. Doig, A. Kiefer, N. Rauch, W. Sasnal, iki rašytojų – U. Eco, M. Kundera, J. Cortazar, W. G. Sebald, T. Bernhard, J. Luis Borges; nuo filosofų - M. Merleau-Ponty, H. Bergson, G. Deleuze, J. Baudrillard, M. Foucault, iki muzikantų - D. Bowie, Black Sabbath, Morphine ar klasikinės muzikos kompozitorių...

Ko palinkėtumėte jaunam žmogui?

Linkėčiau atidos gyvenamajam pasauliui bei jo, iš pažiūros, nesvarbioms detalėms, nes tai praturtina laiko išgyvenimo patirtį. Linkėčiau ir nuoširdumo, tačiau ne tiek nukreipto į išorę, kiek pirmiausia į save, nes tai ugdo savivoką ir kritinį mąstymą. Bet labiausiai linkiu kiek įmanoma išbūti, patirti dabartį (tai, kas šiuo metu vyksta, kur esu), nes tai, ko šiandien stokoja neretas žmogus, – paprasčiausio tikrumo. Ši stoka verčia ieškoti įvairiausių formų patirties protezų. Linkiu, kad gyvenimo patirtis būtų turtinga tikrų išgyvenimų.

Licėjaus kompasas

120-osios spaudos draudimo panaikinimo metinės

„Kaip aušrai auštant nyksta ant žemės nakties tamsybė, o kad taip jau prašvistų ir Lietuvos dvasia!“

Jono Basanavičiaus „Aušros“ priekalba

Lygiai prieš 120 metų, 1904 metais, buvo panaikintas lietuviškos spaudos draudimas. Keturis dešimtmečius trukęs spaudos draudimo laikotarpis paliko ryškų pėdsaką Lietuvos istorijoje. Po trečiojo lietuvių sukilimo prieš sovietų valdžią, 1864 m. vyriausybei patvirtinus lenkiškų pradų naikavimo ir rusiškų pradų atkūrimo programą, Rusijos valdžia uždraudė lietuvišką spaudą lotynišku raidynu. Net keturiasdešimt metų drausta spausdinti, platinti ar iš užsienio įvežti lietuviškus leidinius lotyniškais rašmenimis. Tai buvo viena iš Rusijos valdžios politinių priemonių, kuria siekta susilpninti tautą, surusinti lietuvius.

Vis dėlto rusifikavimo tikslai nebuvo pasiekti, nes lietuviai nepasidavė ir priešinosi lietuviškos spaudos draudimui. Šiam judėjimui vadovavo lietuvių inteligentai (Motiejus Valančius, Petras Vileišis ir kiti), kurie sutelkė lietuviškos spaudos leidybą Mažajoje Lietuvoje. Jos spaustuvėse draudimo laikotarpiu buvo išspausdinta apie 2000 leidinių, skirtų Lietuvos skaitytojams. Spausdinti įvairūs periodiniai leidiniai: *Aušra*, *Tėvynės sargas*, *Varpas*, *Žemaičių ir Lietuvos apžvalga*. Šiuos leidinius lietuviams atgabendavo knygnešiai, supratę lietuvių kalbos svarbą, drąsiai leidęsi į pavojingus žygius siekdami platinti tuo metu nelegalią lietuvišką literatūrą. Kelerius metus leisti nedideliu tiražu laikraščiai buvo viena iš svarbiausių kontrabandos dalių. Juose būdavo įvairiausių lietuvių tautos tapatybę formuojančių straipsnių: nuo religinių tiesų aiškinimo iki patarimų ūkininkams, nuo pirmųjų didžiųjų kūrėjų eilėraščių iki straipsnių apie Lietuvos istoriją.

Kalba yra labai svarbi tautos kultūros, tradicijų, istorijos ir net asmenybės formavimosi dalis. Uždraudus spaudą lotyniškais rašmenimis buvo varžoma ne tik lietuvių kalba, kultūra, bet ir kūryba bei saviraiška. Periodiniai leidiniai visais laikais buvo priemonė formuoti visuomenės nuomonę. Uždraudusi lietuvišką spaudą rusų valdžia siekė slopinti lietuvių tautinę savimonę, tačiau šis spaudimas, priešingai, net sustiprino lietuvių norą skleisti savo kultūrą, branginti kalbą, rašyti apie tai, kas mums svarbu. Šie keturiasdešimt metų padėjo tautai suprasti kalbos svarbą, įžiebė dar didesnę norą išsilaivinti iš sovietų gnaužtų. Spaudos draudimo panaikinimas buvo svarbus visos tautos laimėjimas siekiant išsaugoti žodžio laisvę, gimtąją kalbą, lietuvių kultūrą. Šiandien galime didžiuotis tuo, kad gyvename laisvoje bei nepriklausomoje Lietuvoje, leidžiamo spaudą lietuvių kalba, rašome bei skaitome jau nepriklausomoje Lietuvoje užaugusios kartos straipsnius *Anduose*.

Žvelgiant iš šiandienos perspektyvos svarbu galvoti ne tik apie praeitį, bet ir apie ateitį. Turime džiaugtis praeities laimėjimais ir didžiuotis lietuvių užsispyrimu, tačiau tai nereiškia, kad grėsmės lietuvių kalbai ir kultūrai jau išnyko. Negausios tautos susiduria su nacionalinių kalbų išsaugojimo sunkumais – modernia pasaulyje tai ypač dažnas reiškinys. Pavyzdžiui, anglų kalbos plėtra, anglišių žodžių įtaka lietuvių kalbai. Nors tai ir yra integracijos į Vakarų pasaulį požymis, vis dėlto tai reiškia ir pokyčius bei praradimus mūsų pačių kalbai ir kultūriniam identitetui. Globalėjančiame pasaulyje labai sunku išsaugoti unikalios kalbos ir kultūros šaknis, negalime išvengti supanašėjimo. Nors tai ir daro teigiamą įtaką požiūriui į Lietuvą pasauliniame kontekste, vis dėlto turime suprasti ir su tuo susijusias grėsmes. Pavojai tautiškumui juntami matant šiandien ypač aktualią rusijos agresiją. Karas Ukrainoje privertė susimąstyti ne tik apie kitų valstybių, bet ir apie mūsų šalies likimą: Lietuvos laisvę, kultūrą, istoriją, kalbą. Atkreipti dėmesį į agresiją iš Rytų mums svarbu ne tik dėl geografinės padėties, bet ir dėl skausmingos istorijos. Nors Ukrainos kariai kiekvieną dieną atkakliai kovoja ne tik už savo, bet ir už visos Europos laisvę, tai nesumazina baimės dėl mūsų saugumo. Stiprūs ir vieningi išliksime brangindami savo gimtąją kalbą, dalydamiesi kartu su kitais mintimis apie laisvę, Lietuvos praeitį, dabartį, ateitį bei puoselėdami lietuvių kalbą. Ne tik prieš 120 metų, bet ir dabar spauda išlieka būdu sutelkti bendruomenę. Spausdintas lietuviškas žodis meta iššūkį laikui ir suteikia mums vilties. Suprantame, kad mūsų kalba, lietuviybė yra gyvos ne tik mūsų lūpose, bet ir lietuviškuose tekstuose, kuriuos iki šiol skaitome bei rašome. Ji išliks gyva tuose žodžiuose, kuriuos dar ištarsime, ir tuose tekstuose, kuriuos dar parašysime.

Taigi po 120 metų, prisimindami Lietuvos ir lietuvių kalbos istoriją, turime suprasti, kiek daug turime. Ar tai yra galimybė gyventi nepriklausomoje Lietuvoje, ar rašyti ir mokytis gimtąją kalbą, ar rankose laikyti šį lietuvių kalba parašytą leidinį, galime džiaugtis tuo, kad šiandien ne tik spauda ar kalba, bet ir Lietuvos visuomenė yra laisva. Ir nors *andai* (anądien) lietuvių kalba parašyta literatūra ir spauda skendėjo tamsoje, šiandien *Andai*, kaip ir Lietuva, džiaugiasi galėdami šildytis laisvės spinduliuose ir iš naujo atgimti kiekvieno skaitytojo rankose.

Gabrielė Gaižiūnaitė

*I hate to see the evening sun go down,
It makes me think I'm on my last go round*

Štai taip viename pirmųjų *džiazo standartų* 1917 m. „St. Louis Blues“ diksilendo stili-umi apdainuojamas saulėlydis. Visgi džiazo saulė pasaulyje tik PRADEDA kilti. Po 84-erių metų, 2001-aisiais, džiazo spinduliai pasiekia ir licėjaus sceną su naujuoju renginiu „Jazz Pictures“, kuriame skamba panašios stilistikos kūriniai. Tiesa, renginys iš pradžių populiarėja tik iš lėto – „Jazz Pictures“ rengiamas kas kelerius metus. Panaši situacija ir su džiazu – praeina trys dešimtmečiai, kol iš tradicinio diksilendo išsivysto ritmingasis swingo stilius. Nuo tada džiazas pradeda greitai populiarėti, atsiranda įvairiausių džiazo stilių: nuo avantiūristiško ir improvizacijų gausaus bebop iki unikalaus džiazo, roko ir funk stilių mišinio jazz fusion, nuo subtilaus, lėto ir lengvo cool jazz pajautimo iki tran-scendentinės avangardinio free jazz patirties. Paraleliai aktyvėja ir licėjaus džiažmenai: „Jazz pictures“ nuo 2011-ųjų pradeda vykti kasmet, tampa tokių renginių kaip „Sle-mo vakaras“ („Slam Jazz“ vakaras 2017 m.) ar net mylimosios „Muzikinės dėžutės“ („Jazz Pictures“ 2014 m. KEIČIA savo pavadinimą, džiazo vakarai tampa retesniu renginiu) pirmtaku. Liceistai pažindinasi su džiazo kultūra, o jų meilė šiam giliai į sielą įsiskverbi-ančiam ir išlaisvinančiam muzikos stiliui tik auga. Dabartinė džiazo stilių įvairovė labai eklektiška, tačiau ar panaši ateitis laukia ir licėjaus džiazo scenos?

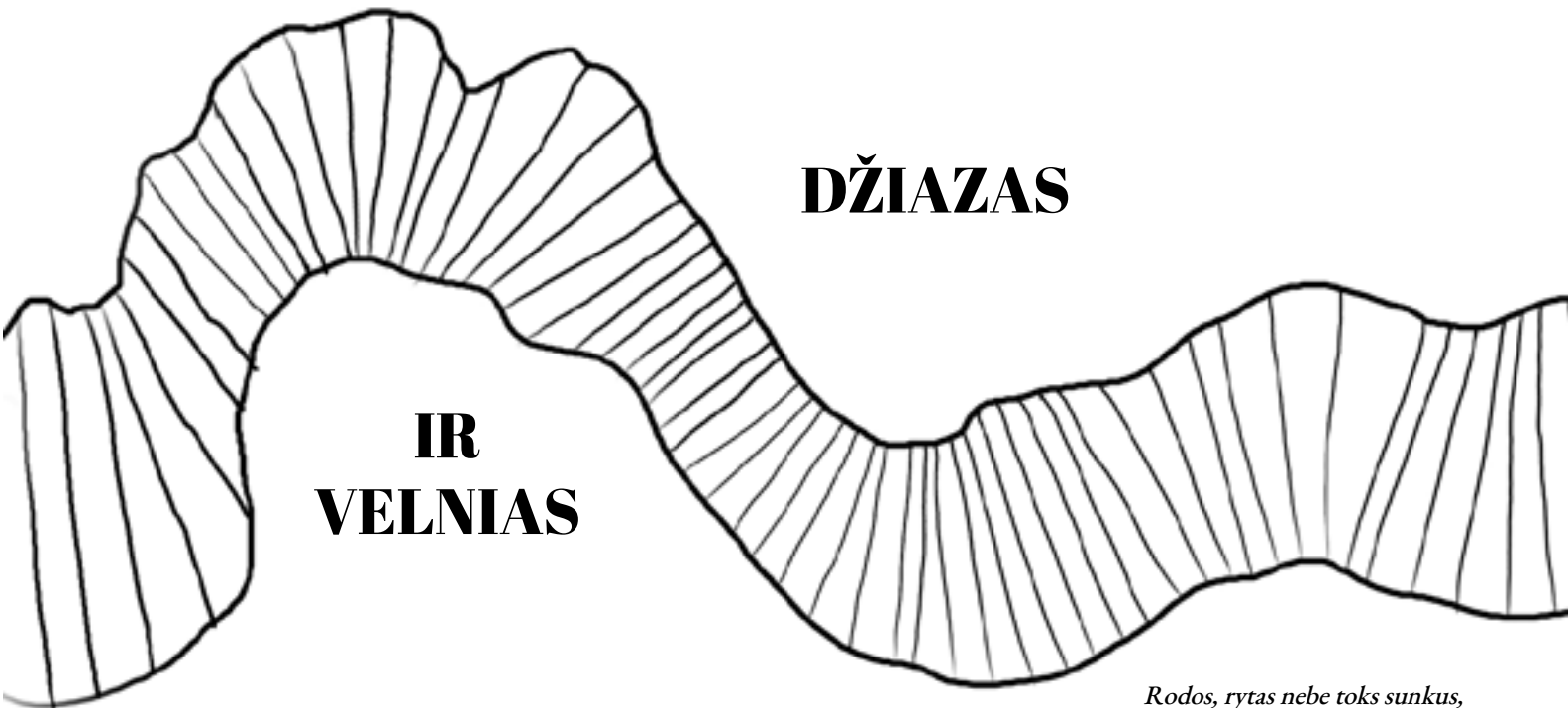
*I see trees of green,
Red roses too.
I see them bloom
For me and you,
And I think to myself,
What a wonderful world.*

Kad ir koks gražus tas pasaulis, visi puikiai žinome, jog Korona sustabdė gyvenimą pasaulyje, kartu nuo licėjaus sienų buvo dezinfekuotos visos džiazo apraiškos. Pan-demijos metu licėjaus koridoriai nebebrudėjo džiazo ritmu, o pirmas po ilgo laiko pasirodęs renginys „Džiazo vakaras“ 2022 m. vasaros pradžioje buvo kiek gėdingas, kadangi buvo ryški stoka žiūrovų ir artistų. Tikėtina, kad čia dėl visko kalta modernio-ji džiazo atšaka. Dabar naujieji džiažistai daug eksperimentuoja, įpiešia nesuprantamų naujovių, griau-na taisykles, laužo tradicinius rėmus. Klausytojams tenka NEPATO-GIAI muistytis kėdėse ir stebėtis kitokia Naujojo Orleano muzikos forma, kuri kartais verčia pagalvoti, ar neišsikraustėme iš proto. Džiugu, kad liceistai nebijo tokių naujo-vių ir taip, gal kiek pritrūksta gryo džiazo vakarų tarp baltų lico sienų, visgi „Muz-ikinės dėžutės“ tapo svarbiausiu mūsų renginiu, kuriame vis išgirstame vieną ar net kelis tradicinius džiazo kūrinius. Liceistai kaip tikri modernistai irgi griau-na ribas ir džiazo pradeda ieškoti už licėjaus ribų – kasmetinis pavasario pabaigos festivalis „Vilnius Mama Jazz“ (nuolat propaguojamas mokytojo Ričardo Jankausko) tapo beveik kas trečio muzikuojančio liceisto tradicija. Tad štai tokios tos džiazo aktualijos licėjuje. Džiazas niekada nebuvo pastovus, tad tikėtina, kad ir ateity dar visko pamatysime, ar ne taip?

*Summertime, and the livin' is easy.
Fish are jumpin', and the cotton is high.*

Mūsų literatūrinė improvizacija pasiekia savo kulminaciją, tačiau kūrinio atomazga, brangus skaitytojau, priklauso nuo Tavęs. Galbūt laikas būtų prisiminti tuos ne toki-us ir senus laikus, dar šio tūkstantmečio pradžią? Taip, licėjaus sienos jau kitos, tačiau licėjaus dvasia visada išliks tokia pati. Drįstame teigti, jog džiazas yra neatsiejama šios dvasios dalis, nugrimzdusi į gelmes ir prislėgta akademiškų aspiracijų (išskyrus „Muz-ikines dėžutes“). Džiazas yra tikroji sielos laisvė, kurią liceistų širdyse užtemdė įvairios gyvenimiškos problemos. Derėtų sugrąžinti tuos džiazo spindulius – juk ne veltui 2012 m. Monika Stasytytė rašė ir tikėjosi, jog „Jazz Pictures“ gyvuos dar ilgus metus, o džiazo jame vis daugės. Visgi priešingai negu 2001-aisiais, mums nebereikia nieko laukti. Mes turime istoriją, išpuoselėtas tradicijas, užrašytus atsiminimus ir sausus faktus – tereikia leisti visiems licėjaus džiažmenams sugrąžinti džiazo dvasią į paviršių, atitraukti gyven-imiškais sunkumais išsiuvinėtas gyvenimo užuolaidas bei įsileisti pakilusią ir niekada nenusileisiančią džiazo saulę. Visi žinome, jog ant „Muzikinių dėžučių“ scenos dažnai užlipa džiažistų, slemo vakarais skaitomi nuostabūs eilėraščiai, o ir liaudies šokių va-karai ar diskotekos parodo, kad liceistai turi BESIVERŽIANTĮ potencialą grąžinti užmirštas tradicijas. Tai kaip? Kada kitas džiazo vakaras? Čia taip sau, pamąstymui.

LICAS,

IR
VELNIAS

DŽIAZAS

*Rodos, rytas nebe toks sunkus,
Kai sapnai nutolina mintis.
Saulė nušviečia langą į tolį ir į viltį
Gyvenimą kaip tuos sapnus pamilti...*

Aleksandra Liubartaitė ir Kasparas Skuja

akimirka

džž
lange ūžia
atvaizdas žvaigždžių.
Girgžda, gremžia, gūžiasi
akimirka kažkur – ja apgobia,
gniaučia praeities filmai – net skylę
pragręžė galvoj džžžž
Nutilk!
Ko bijai?
Savęs
? Pasaulio
juk aš – pasaulis,
o pasaulis – jau ne aš
po saule darosi vėl šalta
štai ji, išsitaškė kruvinu mišiniu ant lango,
kurio neįmatau
depersonalizacija išmetė iš kūno
tad tik užesį refrakcijos įžiūriu
vėl! Žvanga Taisyklė.
Privalai siekti, ...bet
nepasiekti
Brėkšta.
Lydosi šių rankų stiklas
veidrodžio, pravirkusio rasa
atidengiu tą tirštą, ūkanotą šydą
vergas aš.

Gaudimantė Ušinskaitė

EPILOGAS

Skiriu tam, kuriam negėda gyventi

Nors jo forma buvo neapvali, o išorė apdaužyta kitų produktų, kažkoks tapatus jausmas sustandino mano širdį į rankas paėmus granato vaisių. Buvau apsi-
rengęs baltus marškinius, tuos pačius, kuriuos dėvėjau prieš penkerius metus. Nesu tikras, ar tą akimirką buvau namuose, ar keliavau savo kasdieniu maršru-
tu, bet jaučiau, jog mane seka išblyškusių veidų visuma. Bijojau sugadinti savo vi-
suomeniškąją personažą kontrastingais marškiniais, kurie perpjovus granatą
išsitempė raudonais *kleckais*. Viduje jaučiau, kaip kraujas pradėjo srūti greitesne
tėkme, o raudonas veidas tapo teisiemojo posėdžio verta atmaina. Protas mane
skatino pasiduoti, tačiau širdis teigė: „Tai tu esi siurrealizmo lobis.“ Supratau,
jog aš esu balta drobė, sutepta raudonais potėpiais – mano banalumas tebuvo
nekaltumo iliuzija, o gėdingos klaidos yra mano esybės abstrakcija. Iš lėto į
rankas paėmiau granato sėklas, viena po kitos jos tirpo mano burnoje ir išnyko
meniškoje visumoje. Su kiekviena sėkla tikėjausi atrasti naują skonį, papildantį
mano siurrealizmą, tačiau rydamas raudonas seiles supratau, jog mes esame
savimi, tu, mano prologo broli. Tu ir aš gyvename tame pačiame vaisiuje: mes
visi esame raudonai suteptos sėklos, gėdos pasmerkti gyvenimo kūnai. Dabar
aš suvokiu, jog grožis slypi ne tik mano išteptuose marškiniuose, bet ir manyje,
nes abu mes galų gale esame savimi: tu ir aš – gražiausia gyvenimo klaida.

Aida Marija Šulnytė

Redaktorės:

Gustė Antanaitytė
Goda Keizerytė

Korektorės:

Kotryna Brežinskaitė
Ieva Ubartaitė

Maketuotojai:

LJ
Elzė Karanauskaitė
Gustė Antanaitytė
Goda Keizerytė

Ilustratoriai:

Gaudimantė Ušinskaitė
Gabrielė Gaižiūnaitė
Ieva Šiaudinytė
Urtė Antanavičiūtė
Viktorija Kiškytė
Gustė Antanaitytė
Goda Keizerytė

Dėkojame:

Sauliui Jurkevičiui
Jolitai Milaknienei
Ingai Žemaitytei
Vidmantui Nakvosui

Andai prv. anądien, anasyk; Andai smarkiai lijo

2024
nr. 68

